

Památník

Vydaný k 120. výročí založení

Tělocvičné jednoty Sokol

Moravské Budějovice

1889 - 2009

SOUČASNÝ SOKOLSKÝ PRAPOR

Přední strana

Zadní strana

Dámy a pánové, vážení sportovní přátelé, bratři a sestry.

U příležitosti 120. výročí založení Tělocvičné jednoty Sokol Moravské Budějovice vydáváme památník, kterým chceme připomenout jednak stručnou historii založení sokolstva v historii národa, jednak historické ohlednutí týkající se období od založení naší jednoty až po současnost.

Seznamujeme vás příznivce Sokolů, občanskou veřejnost, střední a mladou generaci s bohatou historií, jak jsme ji dokázali sestavit z dochovaných archiválií.

Informujeme touto cestou o znovuoobnovení Sokola po roce 1989 o starostech s tím spojených a odvaze a píli korunované dosaženými úspěchy.

Předkládáme Vám dále nabídku provozovaných oddílů sokolské všestrannosti a sportu v naší jednotě.

Věříme, že následující stránky Vás zaujmou a jsme přesvědčeni, že i v současném konkurenčním prostředí nabídek pohybových aktivit a sportu jsme obstáli a i v budoucnu budeme mít co nabídnout a čím oslovit občany.

Za znovuoobnovení činnosti naší jednoty děkujeme přípravnému výboru, všem členům výborů, předsedům oddílů a všem cvičitelům a trenérům.

Děkujeme všem našim členům, kteří naši jednotu reprezentovali na XII., XIII., a XIV. všesokolském sletu, zvláště pak členkám Věrné gardy. Děkujeme všem sportovcům za dosažené výsledky a umístění v soutěžích, kterých se zúčastňujeme nejen v rámci ČOS, ale i mimo ni.

Děkujeme Městu Moravské Budějovice, všem našim sponzorům, kteří podporovali a podporují naši jednotu v tělovýchovné a sportovní činnosti a při obnově a modernizaci sokolovny.

Výbor jednoty přeje členům naší jednoty mnoho dalších úspěchů, stále více příznivců mezi občany a stále více nových členů. Těm přejeme, aby v naší sokolovně našli zálibu za účelem získání fyzické obratnosti a odolnosti. Aby zde našli nová a dlouhotrvající přátelství a poznali příznivý relaxační vliv těchto aktivit na svůj zdravotní a duševní stav. Přejme si, aby se i nadále dařilo seznamovat mladou generaci a sympatizující veřejnost s hlavními ideály sokolstva, mezi kterými je mimo jiné svoboda a demokracie, za které mnozí naši členové položili svůj vlastní život.

Za výbor jednoty, starosta Vladimír Waas

Historické ohlédnutí - Sokolstvo v historii národa

Padesátá a šedesátá léta osmnáctého století byla mezníkem v životě českého národa. Uvolňovala se politická sevřenost, došlo k celkovému probuzení zájmu občanů o kulturu těla i ducha. Do té doby spadá založení naší nejvýznamnější a nejstarší tělocvičné organizace nejen u nás, ale i ve světě. Byl založen Sokol.

Vznik Sokola je svázán s Pražskou tělocvičnou jednotou, od roku 1860 zvanou Sokol Pražský. Na ustavující valné hromadě jednoty 16. února 1862 v Pánské ulici předali program nového sdružení dva muži, dr. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Tyrš dal jednotě tělocvičný program postavený na základech helénského ideálu harmonie těla a ducha, Fügner se postaral o finanční a organizační záležitosti.

Na ustavující schůzi byl starostou zvolen Jindřich Fügner a náčelníkem Miroslav Tyrš. Zakládajícími členy mimo jiné byli J. E. Purkyně, J. Neruda, J. Mánes, V. Náprstek, E. Tonner, J. Barták a další významné osobnosti českého života. Symbolem jednoty se stal Mánesův prapor, který předala 1. 6. 1862 slavnostně Karolina Světlá.

Tyrš stanovil heslo „Tužme se“, pozdrav „Nazdar“ J. Barták, tykání a oslovování bratře, sestro, J. Fügner, kroj byl dílem Mánesovým, název Sokol navrhl E. Tonner.

Cvičit se započalo 5. 5. 1862 v Malypetrově tělocvičném ústavu, později u Apolla a v Konviktu v Bartolomějské ulici. Potíže s cvičebním prostorem vyřešil velkoryse J. Fügner. Na vlastní náklad dal v roce 1863 postavit tělocvičnu nynější Sokol Pražský.

V novorenesančním slohu byla postavena během půl roku. S cvičením začali muži a již od roku 1866 by založen Tělocvičný ústav pro hochy a dívky. Rozvíjející se Sokol měl ve svém programu cvičení prostná a na nářadí, vzpírání břemen, zápas, šerm, plavání, veslování, bruslení, základy lehké atletiky, organizované výlety za poznáním krás přírody a kulturních hodnot. Vše bylo prodchnuto vlasteneckým uvědoměním. Nezapomínalo se ani na zábavu, pěstoval se zpěv, hudba, hrálo se divadlo a každým rokem se sokolové bavili na taneční zábavě zvané šibřinky.

Sokolské hnutí se šířilo z Prahy do Čech a na Moravu. Již v roce 1862 byly založeny jednoty v Brně, Jičíně, Jaroměři, Kolíně, Kutné Hoře, Nové Pace, Trutnově, Čáslavi a Příbrami. Naši krajané založili Sokol v Americe v roce 1865.

Sokol v různých etapách naplňoval naši národní historii. Od svého založení usiloval o dovršení národního obrození, které vyvrcholilo vznikem samostatného státu Čechů a Slováků. Sokol se postavil za budování samostatného státu. Podporoval vzdělání svobodného a politicky uvědomělého občana, odpovědně pracujícího pro svůj stát. Vyjádřením vytyčeného programu VII. valného sjezdu v roce 1924 byl X. všesokolský slet v roce 1938, kde sokolstvo složilo příslib věrnosti republice a bylo připraveno bránit demokracii proti fašismu.

Během druhé světové války byl Sokol nacisty zakázán. Za války bylo vězněno víc jak 12 000 bratrů a sester. V koncentračních táborech zahynulo 2139 a popraveno bylo 1162. Další značné oběti přinesl Sokol při Slovenském národním povstání v roce 1944 a při Pražském povstání v závěru války v roce 1945. Tehdy povstalo přes 600 sokolů.

Po ukončení druhé světové války se Sokol rychle obnovil a dosáhl až 1,2 mil. členů.

Mir. Tyrš - myšlenka vtělená v čin.

Cíle výchovy jednotlivce a jeho vztahu k rodině, národu, státu a k demokracii byly vytyčeny na VIII. valném sjezdu v roce 1947. ČOS pak připravila ještě svobodně XI. všesokolský slet na rok 1948, ten se však uskutečnil již po únoru 1948, kdy byl nastolen totalitní komunistický režim.

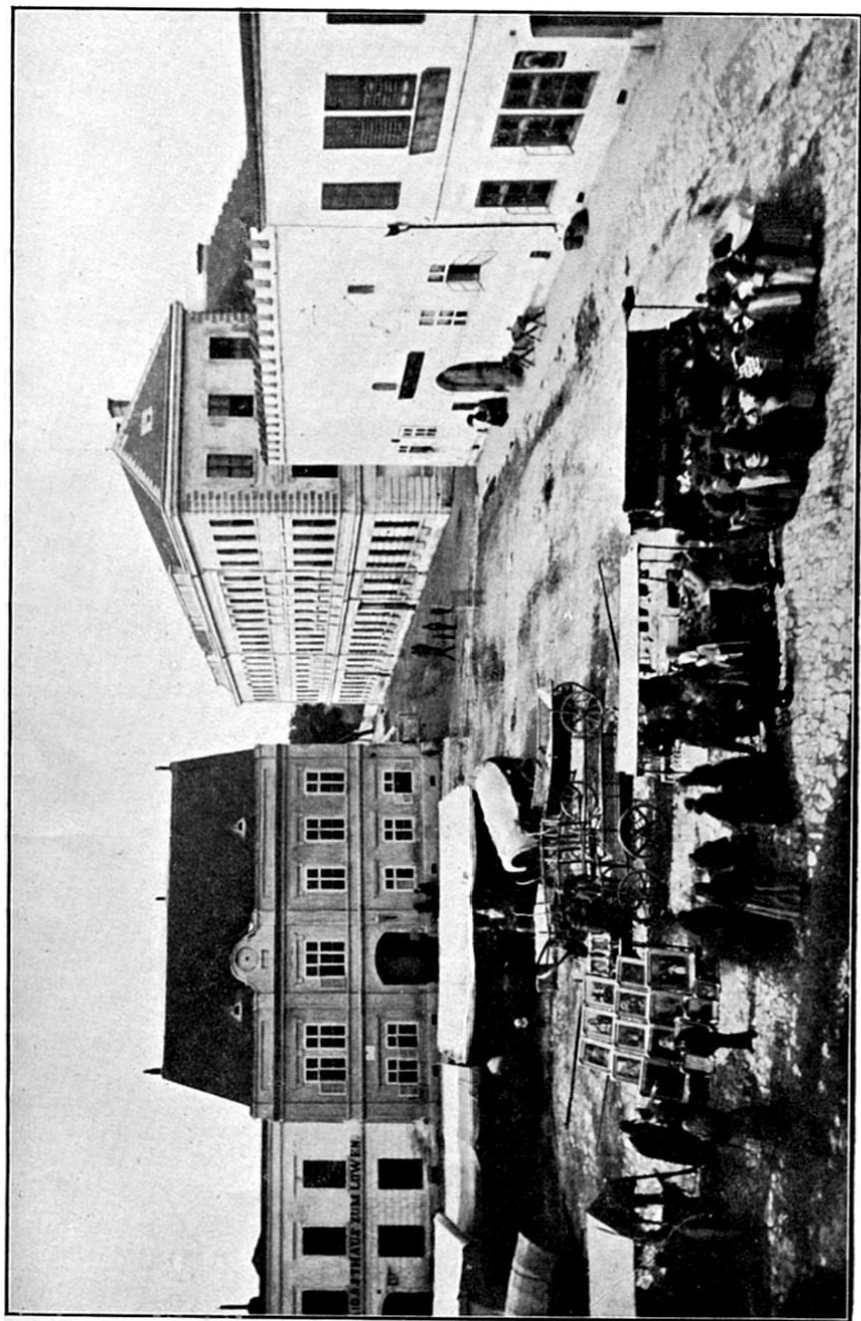
Slet se stal manifestací odporu proti nové politické moci. Proto bylo ze Sokola vyloučeno na podzim 1948 akčními výbory přes 11. 500 jeho členů. Definitivně byla ČOS jako organizace zrušena zákonem z 12. prosince 1952. Bylo rozrušeno demokratické samosprávné dobrovolné zřízení Sokola, byly rozbity ekonomické základy jednotek sokolského hnutí a byly rozvráceny materiální hodnoty ve společnosti i v tělovýchově.

J. Fügner - věrnost druhovi a myšlence

Situace národa, města a Sokolstva při založení jednoty v roce 1889

Sokol v Moravských Budějovicích byl založen v době, kdy český národ po bezvýchledných pokusech o obnovení alespoň částečné samostatnosti se více začal věnovat svému vnitřnímu, kulturnímu a hospodářskému rozvoji, aby jednou vlastní silou uskutečnil to, čeho nemohl dosáhnout dohodou s Němci a dynastií. V rámci tohoto snažení usilovali i moravskobudějovičtí Čechové o své povznesení a zviditelnění. Roku 1864 založili první čtenářský, pěvecký a divadelní spolek „Budivoj“, v roce 1869 první peněžní ústav „Vzájemnou záložnu“, v roce 1881 ovládli radnici. V roce 1888 postavili měšťanskou školu chlapeckou, k níž v roce 1890 přibyla i dívčí.

Dolní náměstí v době založení Sokola.

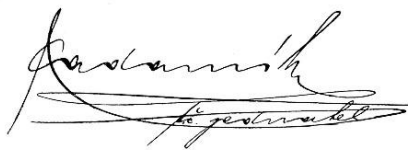

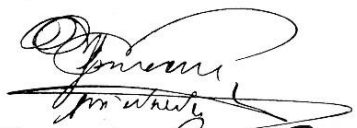

Dr. Eduard Spatinka

Eduard Adamik

Pozvání
poradní schůzi
na půčinnou založení tělocvičné
jednoty „Sokol“
ve čtvrtek dne 9. května t. r.
v sále městské radnice
odbyvající bude.
Začátek v 7 hod. večer.
Z výboru členů společnosti
„Budějoví“

Karel Štáhl
ředitel

František Štáhl

Karel Štáhl
ředitel

Pozvání k poradní schůzi 9. května 1889,
na níž usneseno, založit v Mor. Budějovicích „Sokola“.

Vzhledem k tomu, že v roce 1887 a 1888 došlo ve městě k pokusům o odstranění Čechů vládnoucích na radnici, bylo rozhodnuto o založení druhého českého spolku „Sokol“, který by pomohl upevnit české pozice ve městě. Odpovídalo to nadějším, které tehdy český národ vkládal do Sokola.

Rok 1889 je ještě jinak důležitý ve vývoji Sokola. V tomto roce vláda dovolila zříditi ústředí sokolských žup. V Čechách vznikla „Česká obec sokolská“, která soustřeďovala 156 jednot v 11 župách, na Moravě byla založena „Sokolská župní jednota moravská“ a soustřeďovala 28 jednot. Koncem roku vzrostl počet sokolských jednot na 31, mezi nově založenými byl i Sokol Moravské Budějovice.

Sokolská myšlenka se nezadržitelně šířila mezi Čechy žijícími v zahraničí. Byl založen Sokol v Berlíně, ve Vídni, v Polsku bylo již 19 jednot, mezi Jihoslovany 23 sokolských jednot.

V takovém prostředí vzešla myšlenka založit Sokol i v Moravských Budějovicích. Podnět k založení Sokola v našem městě vyšel ze spolku „Budivoj“ a založení se uskutečnilo za pomoci znojemského Sokola a Sokolské župní jednoty moravské. Originální protokoly o založení se nedochovaly. Doklad, že podnět vyšel z „Budivoje“, dosvědčuje záznam v seznamu útrat, který napsal Eduard Adamík, jednatel Budivoje. Jako položka ve vydání je uvedeno: dne 29. 4. 1889, 15 krejcarů za dopis Tělocvičné jednotě Sokol Znojmo se zpáteční známkou.

Dne 2. května 1889 odpovídá jednatel Sokola Znojmo Jindřich Nevrkla na dopis z 29. 4. v tom smyslu, že znojemští Sokoli se radují z toho, že v Moravských Budějovicích bude založen Sokol. Souhlasí se zapůjčením stejnokroje a cvičebního úboru a k dopisu přikládá Památník sokola pražského, základy tělocviku, doporučují odebrání časopisu „Sokol“ a radí jaké nářadí a u jakých firem lze koupit. Již 6. května 1889 byla na radnici velká přehlídka krojů a cvičebních úborů vypůjčených ze Znojma. První, kdo oblékl sokolský kroj, byl jedenadvacetiletý mládenec František Šusta.

6. května byla Česká obec sokolská v Praze požádána o zaslání stanov. Vzápětí Josef Purcner, předseda „Budivoje“ a starosta města JUDr. Eduard Špatinka, místopředseda a advokát Eduard Adámek, jednatel a městský tajemník svolávají za účelem založení poradní schůzi na radnici na čtvrtek večer dne 9. května 1889.

Dostavilo se 40 mužů. Schůzi zahájil Dr. Eduard Špatinka a následně ji jako zvolený předseda řídil. Eduard Špatinka přednesl návrh stanov, který vypracoval. Následně byl návrh schválen a zvolená komise ve složení Dr. Eduard Špatinka, Josef Purcner ml., František Šusta a Eduard Adamík měla za úkol vypracovat žádost o schválení stanov na c. k. místodržitelství v Brně. Stanovy byly odeslány ke schválení dne 22. května 1889 a podepsali je Dr. Eduard Špatinka, Eduard Adamík, Dominik Hájek (obchodník), Josef Komzák (hostinský), Josef Purcner ml. (studující práv), Josef Raboň (krejčí), Jan Smetana (koncipient) a František Šusta (soudní písař). K žádosti byla přiložena pečeť Čtenářsko-zpěvického spolku „Budivoje“.

Starosta „Sokolské župní jednoty moravské“ Joža Barvič, který se o založení Sokola v Mor. Budějovicích dozvěděl z tisku, nabízí pomoc župní jednoty při konání ustavující valné hromady, vyslání řečníka a župního cvičitele. Podmínkou však musí být členství v Sokolské župní jednotě moravské. Poněvadž stanovy byly již odeslány a toto ustanovení neobsahovaly, byl Barvič požádán o sjednání nápravy na místodržitelství v Brně. To

se stalo a originál stanov a dodatek o členství v župní jednotě moravské je připojen až na podpisy podavatelů.

Stanovy byly schváleny i s uvedeným dodatkem c. k. místodržitelstvím v Brně 19. června 1889 a tím byly vytvořeny podmínky pro ustavení jednoty. Ustavující valná hromada se konala v sobotu 13. července 1889 v sále městské radnice. Zahájil ji Dr. Eduard Špatinka, o historickém vývoji Sokola informoval Josef Purcner ml. Byly přečteny stanovy, přijato 29 členů a provedeny volby. Starostou byl zvolen Dr. Eduard Špatinka, místostarostou Jan Urbanec, koželuh, náčelníkem Eduard Adamík, členy výboru Jan Drahorád, obchodník, Josef Purcner ml. studující práv, Dominik Hájek, obchodník, Vincenc Šplíchal, hodinář, Josef Raboň, krejčí, Antonín Beránek, koželuh. Náhradníky byli zvoleni Josef Kosmák, hostinský, Josef Kalenda, obchodník, revizory František Šusta, soudní písař a Karel Neokus, sedlák.

Po první výborové schůzi, která se konala téhož večera, byl jednohlasně zvolen jednatelem Josef Purcner ml. , pokladníkem Dominik Hájek, hospodářem Jan Drahorád a praporečnický Vincenc Fišer, kadeřník a Josef Papež, krejčí.

Dr. Eduarda Špatinku, který společně s Eduardem Adamíkem stál u zrodu Sokola v Moravských Budějovicích, je možno považovat za zakladatele Sokola.

Dr. Špatinka se narodil 3. ledna 1838 ve Starém Rousínově u Slavkova. Od roku 1869 působil v Mor. Budějovicích jako advokát a stal se národním vůdcem probouzejícího se města. Zemřel 20. května 1898 a až do své smrti byl prvním starostou jednoty, kterou i hmotně podporoval.

Eduard Adamík, druhý zakladatel jednoty, se narodil v roce 1860 ve Slavkově a až do své smrti 24. listopadu 1893 byl jejím prvním náčelníkem. Od roku 1889 byl zatímním a od roku 1891 definitivním městským tajemníkem. Zavedl české úřadování na radnici. Byl též tajemníkem spolku „Budivoj“.

Sokol byl založen na radnici, v níž se také konala prohlídka krojů zaslaných ze Znojma, poradní schůze 9. 5. 1889 a ustavující valná hromada 13. 7. 1889.

Dolní náměstí v době založení Sokola. Vidíme radnici čp. 11 v době před přestavbou 1896, kdy v ní bylo umístěno okresní hejtmanství. Na obrázku je to jednopatrová budova u dvoupatrové budovy školní.

Sál, v němž byl založen Sokol, byl v I. poschodí napravo od vchodu do radnice. Je památný také tím, že v něm poprvé 4. února 1877 hrálo moravsko - budějovické české ochotnické divadlo Tylovu frašku „Enšpígl, aneb každou chvíli jiné čtveráctví.“ Při přestavbě v roce 1896 v průčelní části byla změněna fasáda, počet a tvar oken.

Na obrázku je dále vidět ještě dvě budovy se starobylými štíty. První vpravo od školy je hostinec čp. 14 pana Indry, kde se Sokoli učili a zpívali písně o sokolské výpravě do Paříže v roce 1889. Druhá vedle byla Kneslova kavárna čp. 15, ve které 7. prosince 1876 vzniklo „české ochotnické divadlo.“

Období po ustavující valné hromadě jednoty-školní tělocvična, období organizačního vývoje jednoty, přípravné období na stavbu sokolovny.

Založení jednoty netrvalo ani jeden celý rok, zatímco organizační vývoj jednoty a založení všech potřebných složek celé desetiletí. Během této doby byly vytvořeny všechny potřebné organizační předpoklady pro její budoucí existenci. V dalším desetiletí (1900-1910) pak mohla jednota přistoupit k postavení první budovy sokolovny vedle kaple sv. Jana.

V tomto období končí dosavadní úzká spolupráce se znojemskou jednotou - Jindřichem Nevrlkou a začíná spolupráce s jednotou třebíčskou - Janem Máchalem, která později vrcholí příkladnou spoluprací s jeho obdivovatelem, Františkem Šustou. K této spolupráci vyzýval i starosta župy moravské Joža Barvič, neboť Třebíč se stala střediskem západního okrsku župní jednoty moravské po jejím rozdělení na tři okrsky, později pak na pět. V roce 1892 byla místo „Sokolské župní jednoty Moravské“ ustavena Moravsko-slezská obec sokolská a z okrsků byly zřízeny župy. Tak vznikla 16. října 1892 župa západomoravská. Sídlem župy se v roce 1901 staly Mor. Budějovice. Starostou byl zvolen Jaroslav Palliardy, náčelníkem František Šusta, pokladníkem Antonín Haupt. Sídlem župy byly Mor. Budějovice až do roku 1905.

V roce 1904 byla Moravsko-slezská obec sokolská zrušena a župy moravské se staly součástí „České obce sokolské.“ Od roku 1906 se stala sídlem župy Třebíč.

Jan Máchal

Významnou osobností v tomto období byl Jan Máchal. Narodil se v Třebíči 9. 2. 1864. Jako absolvent učitelského ústavu pro střední školy v Brně učil tělocvik na českém gymnáziu, které se podařilo po velkých bojích zřídít trebíčské obecní radě. Slavnostního svěcení gymnazijní budovy se zúčastnila dne 22. září 1889 i naše jednota v krojích a s trubači. Bylo to druhé veřejné vystoupení naší jednoty. Prvním vystoupením byla účast na pohřbu starosty znojenské jednoty v srpnu 1889 (3 členná delegace).

Jan Máchal svou činností a znalostmi se stal vůdčí osobností nejen v sokolské jednotě v Třebíči, ale i v jiných, naši jednotu nevyjímaje. Zvláště se osvědčil při prvních veřejných cvičeních této jednoty. Své schopnosti prokázal i při organizaci prvního okrskového cvičení v Třebíči, které se konalo 3. srpna 1890. Bylo to i první veřejné cvičení naší jednoty. Členové cvičili prostná a také na koni naší. Své schopnosti prokázal Máchal i při organizování prvního župního sletu, který se konal dne 13. srpna 1893 v Třebíči, stejně tak i druhého který se konal v Jaroměřicích. Tam byl určen druh cvičení pro jednotlivá družstva. 30. listopadu 1891 se konala okrsková schůze v Mor. Budějovicích, na které byl okrskovým starostou zvolen Dr. Eduard Špatinka. Této schůze se osobně zúčastnil i Jan Máchal. Tak došlo k prvnímu osobnímu setkání s Františkem Šustou, které postupně vyvrcholilo ve vzornou spolupráci.

František Šusta se stal nejen Máchalovým žákem i obdivovatelem, ale též nepostradatelným spolupracovníkem při pořádání tělocvičných akcí, veřejných cvičení, sletů a výletů. Byl Máchalovým spolupracovníkem při sestavování cvičebních sestav, které nejen psal, ale také kreslil, rozmnožoval a rozesílal ostatním jednotám. Odměnou jejich spolupráce byl veliký zájem o jejich osnovy pro různá cvičení nejen v rámci župy, ale i mimo ni. Společně zavedli do jednot pořádek a stanovili náplň nejen veřejných cvičení, ale veškerého cvičení v jednotách, v tom smyslu, aby odpovídalo jejich představám a snaze odstranit bezúčelnost a nepřipravenost dosavadního způsobu cvičení. Po smrti Máchala 15. října 1924 se Šusta stal jeho nástupcem.

V tomto období se župní jednota moravská neomezila jen na pomoc formální při zakládání naší jednoty. Ve svém prvním dopise nabízí svého župního náčelníka Karla Regala k vycvičení cvičitelského sboru. Již 3. září 1889 na žádost jednoty, po tom co jednota měla k dispozici vlastní železná bradla, hrazdu, koně a žíněnku, náčelník župy vycvičil za čtyři neděle první cvičitelský sbor. Byli v něm Eduard Adamík, tajemník, Čeněk Šplíchal, hodinář, Čeněk Fišer, holič, Josef Purcner ml. , studující práv, Josef Raboň, krejčí, Josef Mareček, knihař a František Šusta, který byl pomahatelem a od 19. dubna 1891 cvičitelem.

Pro používání stejnokrojů a praporu bylo zapotřebí zvláštního povolení c. k. místodržitelství. Žádost musela být doložena zobrazením jak kroje, tak praporu v barvách s podrobným popisem. Povolení k nošení stejnokroje udělilo c. k. místodržitelství výnosem 8. srpna 1889. Celý stejnokroj stál 20 zl. 1 kr. a členové jej jednotě spláceli. Látku dodal bratr Jan Drahorád a šití obstaral za 3 zl. br. Josef Raboň.

Touhou vznikající jednoty bylo mít vlastní prapor. 23. března 1890 se výbor usnesl jej zakoupit a 10. dubna 1890 požádal o povolení. Žádost byla zamítnuta místodržitelstvím. Okresní hejtmanství ve Znojmě to oznámilo jednotě dne 24. dubna 1890. Důvodem byl rudý demonstrativní charakter barvy. Po osobní intervenci a záruce Eduarda Špatinky, že prapor bude olemován bílými okraji bylo jeho zakoupení 18. května 1890 povoleno.

Tělocvična v školní budově

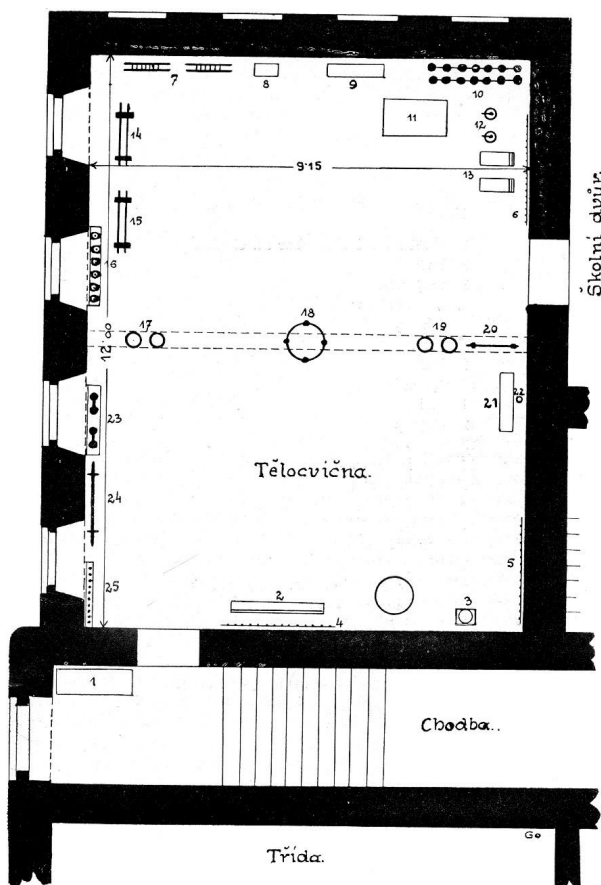
Koupen byl od Joži Papeže v Praze za 68 zlatých. V tomto období byly vypracovány a vytištěny různé řady, jako jednacích, cvičitelských, výletních, domácích apod., které byly v pozdější době doplněny dalšími.

Pokud se jedná o členské příspěvky, platili původně všichni členové ve stejné výši 10 krejcarů. Později došlo k odstupňování. Přispívající 20 kr., cvičící a ti, kdo vystupují v kroji, 10 kr. V tomto období dochází k zakoupení náradí pro vycvičení cvičitelského sboru a poté k postupnému doplňování.

Byly zakoupeny činky, 12 párů kuželů, přenosná hrazda, stojany ke skoku vysokému a můstek. Dále došlo k nákupu 2 ks kožených žíněnek, stojanu na kruhy, široký můstek ke koni, pružný můstek, metací stůl, míč s poutkem a konečně v roce 1900 byla zakoupena kladina pro ženy.

Toto období je poznamenáno snahou o vzdělávací činnost. Přednášky byly čistě sokolské, ale nebylo jich mnoho. 12. prosince 1898 byl zřízen vzdělávací odbor.

Předsedou byl zvolen MUDr. Jan Vorel, jednatelem Alexandr Ptáčník a knihovníkem Karel Vondra. Činnost tohoto odboru spočívala ve správě veřejné čítárny, pořádáním přednášek, předčítáním a pořádáním divadel. Myšlenka zřídit veřejnou čítárnu se uskutečnila 19. února 1899. Nejprve byla v Národním domě a od roku 1903 byla přestěhována do první sokolovny u Svatého Jana. Pro malý zájem čtenářů později zanikla. Jednota v té době měla vlastní knihovnu. Základ tvořily jak knihy odborné, tak i beletrie. Prvním voleným knihovníkem byl Josef Václav Prášek, knihář.

Vysvětlivky k „Plánu školní tělocvičny“.

1. skříň na cvičební úbor na chodbě
2. lavice
3. umývadlo
- 4, 5, 6 věšáky
7. řebříky
8. koza
9. kůň
10. šplhadla
11. stůl
12. stojany
13. můstky
14. bradla sokolská
15. bradla školní
16. kužele
17. kruhy
18. kolovadlo
19. kruhy
20. hrazda (odborně mohla být při 17)
21. líha (skok útokem)
22. houpačka
23. činky
24. kladina
25. tyče

Plán školní tělocvičny.

Kreslil prof. Jos. Goldmann.

Pokud se jedná o divadelní činnost v prvním desetiletí, nebyla velká, neboť ji zajišťoval Budivoj. První divadlo sehrála jednota z důvodů finančních na jevišti Budivoje u Bílého koníčka 15. dubna 1891. Byla to veselohra „Starý vlastenec“. Následně pak hra „Pacientka a blázenec v prvním poschodí“. Režisérem byl Ed. Adamík. V pozdější době hrála jednota divadlo na jevišti „Budivoje“ v Národním domě a to do roku 1906. 10. března 1907 hrála jednota poprvé na prozatímním jevišti ve své první sokolovně divadelní hru „Klub mládenců.“ Celkem se toto představení opakovalo 7x.

20. prosince po dokončení přístavby jeviště se již hrála divadla na stálém jevišti. V tomto období pořádal Sokol i zábavy bez cvičení. Jednalo se o výlety a šibřinky. První výlet se uskutečnil 26. května 1890 do Háje a další pak pokračovaly až do roku 1910. Později se slavnosti konaly v zahradě sokolovny.

První zábavní výbor byl zvolen 21. prosince 1889 a první šibřinky se uskutečnily

1. ledna 1891 v hostinci u Bílého koníčka a ráz šibřinek byl „Žižkův tábor“.

K pořádání šibřinek byl ustaven zábavní výbor ve složení Adamík, Šusta, Raboň, Šplíchal, Mareček, který měl s touto akcí nemalé starosti. Dekoraci provedl Antonín Paleček a předměty potřebné k dekoraci byly vypůjčeny ze Znojma. Zábavní výbor organizoval též taneční hodiny včetně národních tanců a to již v roce 1892. První věneček v tanečních byl pořádán 13. února 1893.

Počátkem června 1898 otevřela jednota plovárnu na obecních sádkách, kde později bylo na vedlejší louce upraveno i kluziště. Předsedou pro koupání a bruslení Sokola byl Dr. Jindřich Picka, advokát. Jeho řád byl schválen 18. ledna 1898. V zimě 1898 - 1899 bylo kluziště na Mastníku.

Založení ženského odboru 15. dubna 1899 bylo vyvrcholením usilovné práce vykonané v prvním desetiletí naší jednoty. Podařilo se získat pro myšlenku Sokola všechny vrstvy občanské společnosti.

Založení ženského odboru znamenalo dokončení organizačního vývoje jednoty, neboť byly vytvořeny všechny důležité a potřebné složky, které následně byly jen zdokonalovány a doplňovány.

První vystoupení ženského odboru spočívalo v účasti děvčat v národních krojích na výletě do Háje 26. května 1890. Koncem tohoto desetiletí následují ženy také muže do tělocvičny.

První veřejné cvičení pouze pro ženskou veřejnost uspořádal odbor 20. května 1900 na dvoře Národního domu za účasti 150 žen. Za naši jednotu cvičilo 18 žen prostná s tyčemi. Tři družstva cvičila na koni, bradlech, žebříku a skoku do výšky.

Poprvé vystoupily naše ženy před muži na župním cvičení u Háje 12. července 1903, kdy se otevírala první sokolovna. 26 žen cvičilo s kužely. První vystoupení 20 žen na náradí za účasti mužů bylo 4. 6. 1905 v sokolovně. Založení ženského odboru vzešlo od Františka Šusty. 12. dubna 1899 byl zvolen 5 členný výbor ve složení pí. Lujza Urbanová, Míla Šplíchalová, Otýlie Moučková, Josefa Šustová, jednatelka a Olga Špatinková, pokladní. Cvičitelem byl František Šusta a cvičilo se v úterý. Členky odboru žen se účastňovaly i práce ve vzdělavatelském odboru (dozor v čítárně, při přednáškách apod.). Dále pomáhaly při různých slavnostech a veřejných cvičeních. Ženský odbor existoval až do 28. prosince 1912, kdy se výbor jednoty rozhodl o jeho zrušení a členky byly zařazeny do výboru jednoty. Usnesení výboru jednoty bylo následně 12. ledna 1913 schváleno za přítomnosti žen valnou hromadou. V tomto období jednota nezapomínala na své hlavní poslání - umožnit všem zájemcům smysluplné využívání volného času cvičením, ve snaze zvýšit tělesnou zdatnost a přispívat k rozvoji společenského života.

Dne 25. července 1889 na druhé výborové schůzi bylo oznámeno, že místní školní rada vyhověla žádosti Sokola o propůjčení tělocvičny a kabinetu v nové školní budově. Vzápětí, kdy byl na novém náradí vycvičen první cvičitelský sbor, zakázala okresní školní rada ve Znojmě cvičení ve školní budově. Teprve 10. května 1890, a to na základě dobrozdání obecního představenstva, že nemá žádné námitky proti používání školní tělocvičny, byla žádost školní radou kladně vyřízena, a tak se začalo 24. května 1890 opět cvičit.

V této školní tělocvičně se cvičilo až do roku 1903, kdy byla postavena první vlastní sokolovna na východní straně města.

Školní tělocvična, která byla po 13 let také sokolskou tělocvičnou byla umístěna v přízemí levého západního křídla školní budovy (nynější škola Dobrovského).

Třináct let se dívali členové Sokola čtyřmi okny této školní tělocvičny na rozsáhlý panský dvůr, aniž by tušili, že později bude na něm postavena nynější druhá a daleko větší budova sokolovny.

Školní tělocvična měřila 12 x 9,15 m, neměla šatny ani spolkovou místnost. Spolkové věci byly uloženy v kabinetu v I. poschodí. Mnoho věcí bylo však pro nedostatek místa u činovníků jednoty. Spolkovou místnost poskytoval od r. 1893 jednotě „Budivoj“ v nově otevřeném Národním domě. Vybavení tělocvičny je patrné z plánu.

Vzhledem k tomu, že školní tělocvična byla vybavena školním náradím, používala jednota pro cvičení pouze žebříky, šplhadla, kolovadla, ostatní vybavení bylo vlastní. V létě se cvičilo na tržišti.

Dne 23. února 1895 schválil výbor jednoty cvičitelský řád. Dne 25. března 1895 je zapsán první zápis o schůzi cvičitelského sboru. V dubnu 1894 bylo započato krátce se cvičením učňů, ale pro neúčast přerušeno. Znovu započato 5. 5. 1895. K prvnímu vystoupení dorostu došlo při veřejném cvičení 15. září 1895 (18 dorostenců). Jednota vystupovala i na veřejných cvičeních.

Prvním veřejným cvičením byla účast jednoty 3. srpna 1890 na okrskovém cvičení v Třebíči. Členové cvičili prostná a na koni našří. Dále byla organizována pochodová cvičení. První se konalo v září 1899 do Litohoře, v říjnu opět do Litohoře a Nových Syrovic. Chodilo se se zpěvem a zvuku bubnů. Zpívaly se písně národní a sokolské, písně byly rozdávány nebo levně prodávány na lístcích.

K pochodům se vycházelo do roku 1893 od hostince Josefa Kosmáka a od roku 1893 do roku 1903 z Národního domu. Pochodová cvičení byla předem nahlášena a okresním hejtmanstvím povolována. Povolení obsahovalo hodinu odchodu a popis trasy.

V domácím prostředí veřejně vystoupila jednota 15. srpna 1891 v Hájí. K pořádání těchto cvičení byly zřízeny odbory: technický, stavební, pořadatelský, jednatelský, finanční a zábavní. Na vyzdobené cvičišťe se vcházelo slavnostní branou. Z naší jednoty cvičilo 21 členů ve třech družstvech, v kroji šlo 28 členů. Z Třebíče přijelo 20 členů v kroji, 12 cvičilo prostná a 1 družstvo na bradlech. Dále se zúčastnila jednota Znojmo, Telč a Velké Meziříčí. Zúčastnil se též hasičský sbor z Litohoře v počtu 20 mužů v krojích (v Moravských Budějovicích byl až do roku 1898 pouze německý). Hudba hrála budějovická, posílena blížkovickou, vstupné k sezení 30 kr. , k stání 20 kr. U Hájí byla veřejná cvičení pořádána až do roku 1910. Tento rok se konalo první veřejné cvičení na letním cvičišti u první budovy sokolovny u kaple sv. Jana.

První župní cvičení se konalo Třebíči 16. srpna 1893, druhé pak v Jaroměřicích 5. srpna 1894 účast naší jednoty byla 24 členů v kroji, 21 cvičenců a 3 družstva. Třetí se konalo v Třebíči 22. května. Jednota vyslala 42 členů v kroji, 30 cvičenců a 4 družstva. Čtvrté župní cvičení se konalo 12. července 1903 v Mor. Budějovicích při otevření nové sokolovny. Naše účast 30 členů v kroji, prostná cvičilo 28 mužů, na náradí 4 družstva a poprvé 26 žen z naší jednoty cvičilo s kužely a 20 dorostenců s prapory.

Jednota se zúčastňovala i všesokolských sletů v Praze. 28 - 29. června 1891 se druhého sletu v Praze zúčastnilo 25 členů v kroji, z nichž 7 cvičilo v 1 družstvu.

Třetího sletu 29. - 30. června 1895 se zúčastnilo 24 členů v kroji a Josef Mareček ob-

držel diplom - čestné uznání, 13 cvičilo ve dvou družstvech.

Čtvrtého sletu 28. 6. - 1. 7. 1901 se zúčastnilo 25 členů, z nich 20 v kroji a poprvé 13 žen a 3 dorostenci. Cvičilo 15 mužů ve dvou družstvech a 1 družstvo závodní. Žen cvičilo 7 v 1 družstvu na náradí a s kužely.

Pátého sletu 28. 6. - 1. 7. 1907 se zúčastnilo 27 členů, v kroji cvičilo 13 mužů, žen bylo 8 a cvičily 3.

Šestého sletu 29. 6. - 1. 7. 1912 se účastnilo 38 členů, 28 v kroji, 10 žen, prostná cvičilo 13 mužů a 4 ženy.

Sedmý slet 1920. Sletu dorosteneckého 20. června se zúčastnilo 12 dorostenců a 12 dorostenek.

Sletu členského 26. - 30. června se zúčastnilo 50 mužů, z toho 28 v kroji, žen 28 z toho 4 v kroji, muži i ženy cvičily prostná, cvičitelé s kužely.

Osmý slet - 1926 slet dorostenecký 27- 29. 6. účast 23 dorostenců a 11 dorostenek. Členského sletu 1. - 6. 7. 1 závodní družstvo, v kroji bylo v průvodu 36 mužů a 33 žen, prostná cvičilo 22 mužů a 32 žen, se šerpami 18 žen.

První sokolovna u sv. Jana

Myšlenka na stavbu sokolovny vznikla v roce 1895. Důvodem byla nevyhovující velikost školní tělocvičny, která neměla šatny ani společenskou místnost, což bylo překážkou v rozvoji společenského života. V té době byly na Moravě pouze tři sokolovny. V roce 1903, kdy byla sokolovna postavena, byla již jedenáctá. V župě Západosmoravské čtvrtá (Třebíč 1892, Jevišovice 1899, Skryje 1900, Mor. Budějovice 1903).

Návrh na zřízení družstva pro stavbu sokolovny podal František Šusta 7. listopadu 1895, jeho návrh se setkal s nepochopením. Teprve 2. března 1896 bylo družstvo zřízeno, jeho stanovy zaslány na c. k. místodržitelství Brna, které je 13. 5. 1896 schválilo. Stanovy podepsali Dr. Ed. Špatinka, Vincenc Fišer, František Šusta, Vincenc Šplíchal, Dr. B. Špidler a Dr. J. Picka. Úkolem družstva bylo získat kapitál pro zakoupení pozemků a materiálu na stavbu sokolovny.

Ustavující schůze družstva se konala 16. září 1896 v Národním domě za účasti 40 osob. Schůzi svolal starosta města Josef Purcner a starosta jednoty Dr. Ed. Špatinka. Předsedou byl zvolen Josef Purcner, místopředsdou Dr. Ed. Špatinka, členem výboru Fr. Šusta, jednatel, Dr. Jindřich Picka, pokladník, Ferdinand Haupt, Jan Urbanec, Vincenc Fišer.

První valná hromada družstva se konala 27. února 1898. Družstvo v té době mělo 56 zakládajících členů (mezi nimi dva po 100 zl. a to knihkupce Urbánka z Prahy a Dr. Ed. Špatinku), 12 činných a 16 přispívajících.

Na druhé valné hromadě 5. února 1899 byl místo zemřelého Dr. Ed. Špatinky zvolen za místopředsedu družstva Jakub Urbanec, městský radní.

Třetí valná hromada se konala 2. května 1900, čtvrtá pak 12. května 1901. Místo zemřelého předsedy Josefa Purcnera byl zvolen Jakub Urbanec, nový starosta města, místopředsdou se stal Josef Fabeš a do výboru byl zvolen Josef Palliardi c. k. notář a náhradníci Josef Indra a Josef Najsar.

V té době mělo družstvo na kontě 5. 303 K (ve zl. 2. 651). Příjmy družstva se skládaly z členských příspěvků, z darů jednotlivců a podniků. Z větších dárců je nutno uvést Městskou spořitelnu 500 K, Jakuba Urbance, starostu města 200 K, Smetany z Litohoře 50 K atd.

Konaly se různé sbírky, prvních 67 zl. a 50 kr sebral mezi Sokoly a 19. září 1896 odevzdal Vincenc Fišer, kadeřník. Příspěvky byly vybírány při zábavách. Vydražovány byly různé věci, dále byly věnovány výtěžky ze Šibřinek. Z okrskového cvičení, které se konalo 9. 6. 1900, bylo předáno 150 K. Dalším zdrojem příjmu byly aktivity ženského odboru Sokola, který předával výtěžky z konání čajových večírků, z bufetu na sokolských výletech do Háje (200 K), výtěžek z bufetu při otevření sokolovny (400 K). I studující při svých výletech i divadlech pamatovali na sokolovnu a získané prostředky předali družstvu (64 K).

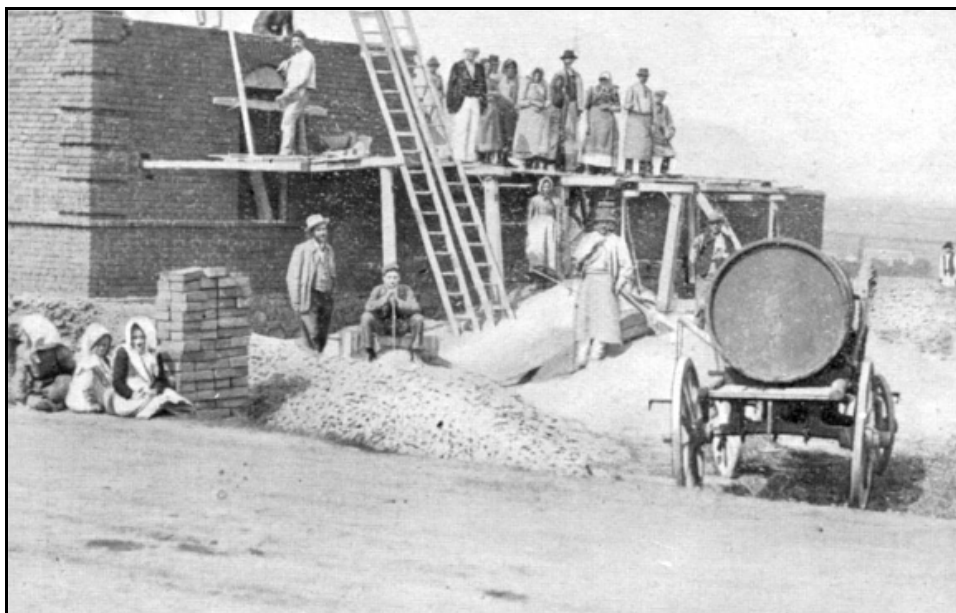
V době, kdy bylo založeno družstvo a později, kdy se stavěla sokolovna, byl starostou jednoty po smrti Dr. Ed. Špatinky zvolen Dr. J. Picka, advokát a pokladník družstva. Místostarostou byl notář Josef Palliardi, který přišel do Mor. Budějovic po smrti Dr. Ed. Špatinky. Od roku 1902 až do roku 1911 byl Josef Pallardi starostou jednoty.

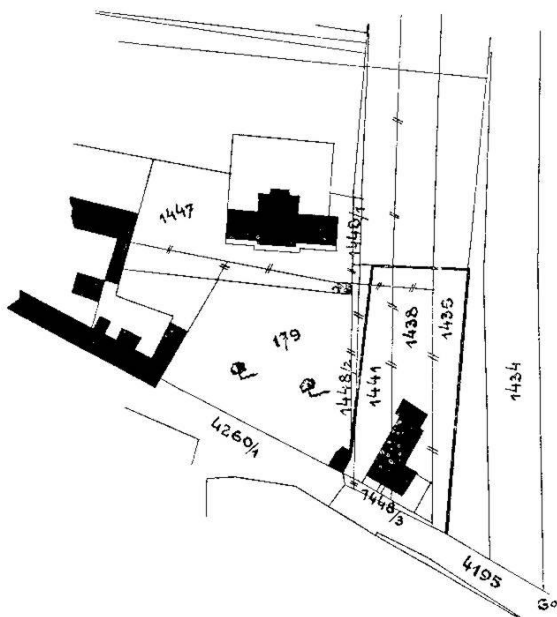
Josef Purcner

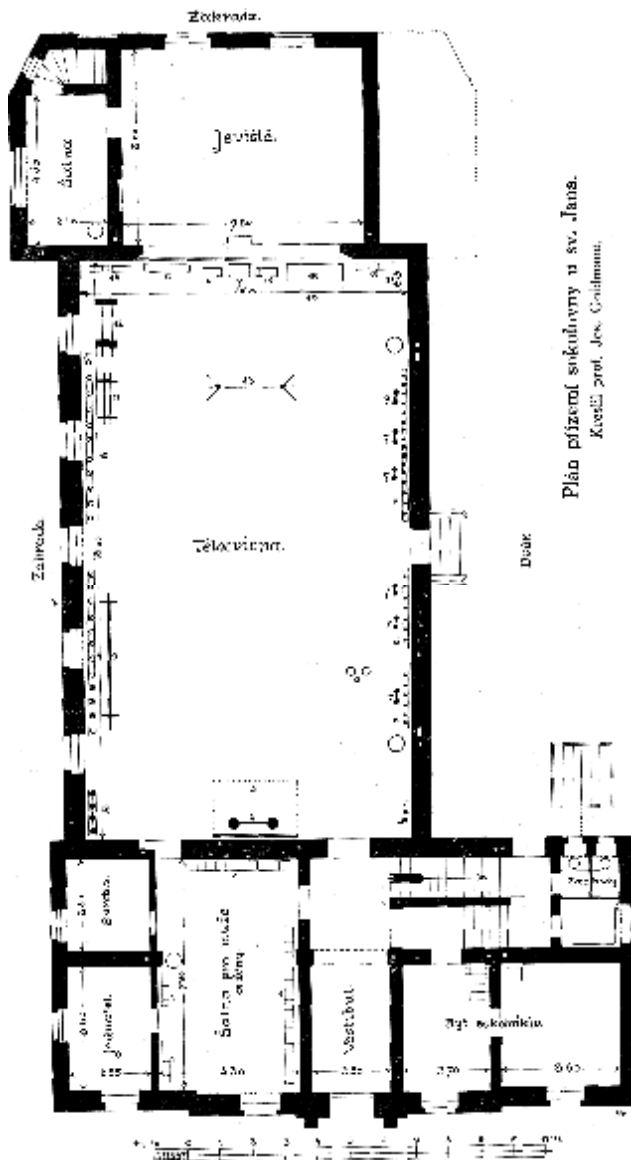
Jaroslav Pallardi

Začátek stavby sokolovny u sv. Jana
(stojící u cihel Fr. Susta)

Situační plán sokolovny u sv. Jana.
Kreslil prof. Jos. Goldmann.

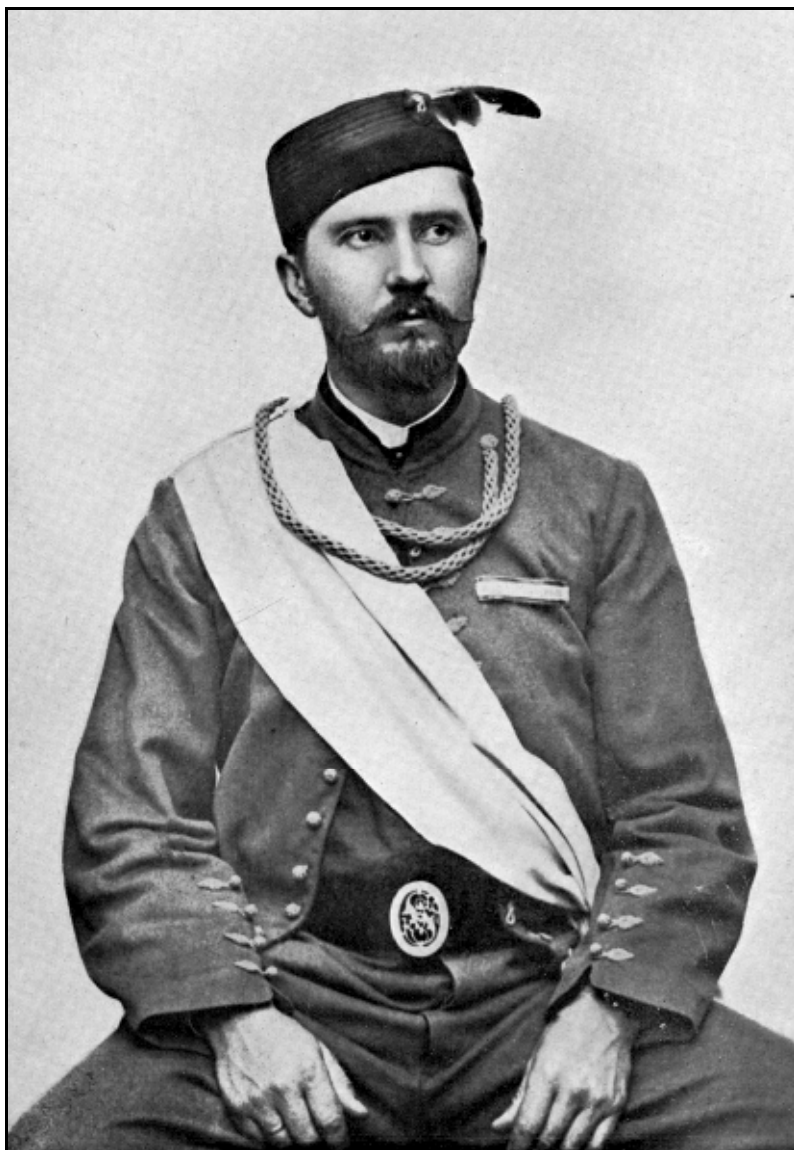

Plán přízemí sokolovny u sv. Jana.
Kreslil prof. Jos. Goldmann.

Vysvětlivky k „Plánu přízemí sokolovny u sv. Jana“.

1. skřínky na cvičební úbory v šatně
2. tyčová šplhadla (dvě tyče)
3. stůl pro ukazatele, jenž se přiklápoval ke zdi a byl pak tabulí, na níž se psalo a vyvěšovalo oznámení
4. břemena
5. šplhadla (1 tyč a 1 provaz)
6. tyče
7. pod nimi činky
8. kruhy
9. kladina
10. kužele, visí na železném krakorci
11. menší bradla
12. větší bradla
13. hrazda, která se po cvičení odklízela do pravého kouta k řebříku 20
14. řebřík
15. kůň
16. můstky
17. koza
18. stůl, pod ním líha 19
19. líha
20. řebřík
21. stojany

Funkci náčelníka po smrti Adamíka zastával Fr. Šusta až do roku 1903. Od roku 1904 do roku 1905 byl hospodářem jednoty, aby zajistil vybavení nové sokolovny. V roce 1906 se opět vrací k náčelnictví a tuto funkci vykonával až do roku 1911. Členy výboru byli dále Vilém Hejda, knihkupec, tajemníkem Josef Aujeský a městský radní Antonín Haupt pokladníkem.

František Šusta

Dalšími členy byli Antonín Aujeský, Fr. Dufek, Stanislav Marák, Antonín Svoboda, náhradníci Roman Fabeš, Jakub Musil, Jan Urbanec, Martin Jenerál. Hybnou pákou a vůdčí osobností při stavbě sokolovny bez umenšení zásluh jiných členů byl František Šusta. V roce 1903 vystřídal ve výboru Antonína Svobodu Josef Jahoda a mezi náhradníky Jakuba Musila, Václav Krejčí.

Ve výborové schůzi družstva 17. listopadu 1897 přednesl Fr. Šusta návrh požádat obec o stavební místo a to buď u Palírny nebo na tržišti. Návrh nebyl přijat.

Teprve v roce 1900, 2. května, se výbor družstva rozhodl podat žádost obci o místo ke stavbě. Žádost byla kladně vyřízena, což nemalou měrou ovlivnil Josef Purcner, předseda družstva a tehdejší starosta obce.

Družstvu byl prodán pozemek. č. parc. 1441/1 za 400K na základě rozhodnutí obecního výboru ze dne 9. června 1900. Na základě žádosti družstva, pak 30. ledna 1901 obecní výbor jednohlasně odsouhlasil dar družstvu ve výši 400 K, což odpovídalo kupní ceně.

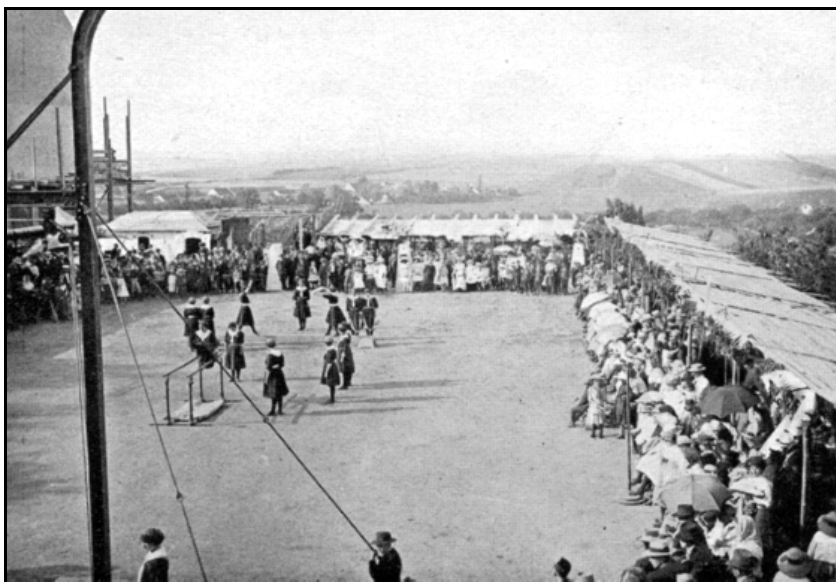
Stavební místo bylo východně od kaple svatého Jana Nepomuckého a hřbitova za městem. Touto kaplí končila severní strana nové ulice, která vznikla při říšské silnici, později nazvanou Tyršova. Na protější straně ulice byla budova továrny bří. Smrčků. Na konci obou stran ulice byla již pole, kterým se říkalo „Hniličený a Pod spravedlnosti.“ V tomto prostoru byla plánovaná ulice, proto Sokol přikoupil vedlejší parcelu 1438 od Jakuba Frida za 1500 K. Sloučením těchto parcel vznikla jednak stavební plocha a plocha pro cvičiště. Dolní část parc. č. 1441 byla později prodána za stejnou cenu Antonínu Hauptovi - městském tajemníkovi.

Když byl pozemek k dispozici bylo nutno hledat další potřebné finanční zdroje. Byly vydány neúročitelné dlužní úpisy po 5 K s tím, že na každé valné hromadě jednoty bude šest dluhopisů vylosováno a splaceno. Téměř všechny vylosované dluhopisy byly Družstvu následně darovány. To však nestačilo. 11. listopadu 1901 byla Vzájemná záložna požádána o bezúročnou půjčku 3000 zl. (6000 K). Záložna půjčku poskytla a dluh byl zapsán v pozemkové knize. Družstvo se zavázalo k 20 splátkám po 150 K od 1. ledna 1908. Sokol tuto půjčku zaplatil již 28. října 1908 z půjčky od Městské spořitelny

O náčrtku na tělocvičnu se poprvé jednalo na schůzi 24. dubna 1901 a bylo dohodnuto jej předložit k odbornému posouzení. Posudek provedli bratřenci Antonín a Leopold Svobodovi. Fasádu navrhl A. Svoboda, Leopold zpracoval celý plán budovy. Na schůzi 18. 3. 1902 bylo za přítomnosti MUDr. Vorla, zdravotního poradce, rozhodnuto o některých úpravách a doporučeno zjednodušit fasádu. Později bylo dohodnuto vynechat přístavek a celou stavbu rozšířit o půl metru. 9. června 1902 byla podána žádost o povolení ke stavbě a 19. června téhož roku bylo povolení vydáno. Mezitím se Fr. Šusta obrátil na inženýra města Prahy Ludvíka Čížka o posouzení vzhledu fasády. Ten navržené řešení fasády nedoporučil a navrhl průčelí budovy v jednoduché, ale ušlechtilé renesanci v sousedství krásné barokní kaple sv. Jana z počátku 18 století. Družstvo na své schůzi 17. června 1902 Čížkův návrh přijalo. Na této schůzi byly zednické práce zadány mistrům Antonínu a Leopoldu Svobodovým a stanoveny ceny za 1 m² na všechny druhy práce. Sochařskou práci ve štítu budovy dělal František Kočvara z Jaroměřic. Materiál na stavbu si zajišťovalo družstvo samo. Šustovi rodáci z Lukova včele s Antonínem Máchalem navezli polovinu kamene, dále kámen a cihly vozili občané z Jackova, Hostima, Lesonic, Litohoře, Heřmanic, Vísky, Podolí, písek z Vícenic, Jackova, Litohoře, Prokopova. Cihly daroval pan Stejskal z Grešlového Mýta, František Konvalina z Blížkovic, A. Bořecký ze Ctudružic, Fr. Dvořák z Krnčic a obec Mor. Budějovice odsouhlasila slevu na každém tisíci cihel. Dřevo na stavbu daroval hrabě Josef Wallis, majitel velkostatku moravskobudějovického. V srpnu 1902 byla stavba již v plném proudu.

Sokolovna u sv. Jana po dostavění 1903

Letní cvičiště při staré sokolovně.
(Okřskové cvičení 12. července 1914.)

V září 1902 byly práce tesařské podle rozpočtu zadány Václavu Krejčímu, Marii Jahodové podlaha a strop v přízemí budovy, Františku Jahodovi podlaha a strop v I poschodí. Stolařské práce Antonínu Roupovi, který hlavní dveře zhotovil zdarma. Klempířské práce zadány Jaroslavu Novotnému. V září objednána zdrážková křídlice a koncem října 1902 pracoval již na střeše pokrývač. Do zimy 1902 byla stavba hotová neomítnuta. V zimním období se pracovalo na vnitřním zařízení. Jaroslav Novotný instaloval acetylenové osvětlení, Antonín Paleček vymaloval vnitřek, okna zasklil Antonín Kreuter. Truhlářské práce zadány Janu Řídkému. V průběhu stavby bylo zajišťováno potřebné nářadí. Část byla zadána ke zhotovení a část byla přesunuta ze školní tělocvičny, ostatní zařízení bylo objednáno. V lednu 1903 byl objednán u bratrů Jouzových v Plečkách železný pták sokola, který vážil 170 kg a v rozpětí křídel měl 1,80 m. Na jaře jej na vysoký podstavec usazoval zámečnický Rajmund Spika. V dubnu 1903 byla vykopána studna, v květnu započato se sázením stromků kolem cvičiště. Lesní Klittenhofer z Nových Syrovic věnoval 40 jeřábů, 100 smrků, Antonín Abrahám, řídící učitel z Litohoře 9 lipce.

Slavnostní otevření sokolovny bylo stanoveno na 12. července 1903. Byl zvolen výbor pro slavnostní otevření sokolovny. Jednatelem výboru byl Stanislav Marák, odbor ubytovací a stravovací měl na starosti Vincenc Šplíchal, okrašlovací, Roman Fabeš, uvítací, Jaroslav Palliardí, zábavní, Dr. Jindřich Picka, agitační Josef Jahoda a finanční, Antonín Haupt.

Slavnost otevření sokolovny byla zahájena večer v sobotu 11. července 1903 slavnostní akademií v „Národním domě“. Akademii zahájil bratr Marák přednesem básně J. V. Sládka „Na přední stráž“, následovala Blodkova opera „V studni“. Účinkující sbor byl převážně složen z místních ochotníků. Orchestr řídil Karel Föster- ředitel kůru.

V souvislosti s otevřením sokolovny bylo zorganizováno župní cvičení na louce u Háje, kterou k tomu účelu propůjčil ředitel panství Jan Bukovský.

12. července 1903 od 9 hod. probíhaly u Háje zkoušky na župní cvičení. Od 13 hod. se řadil průvod. Ve 14 hod. za zvuku kolínské Kmochovy kapely vyšel průvod přes obě náměstí k sokolovně.

V čele průvodu šlo žactvo, župa Dolnorakouská, následována zástupci župy Západo-moravské (v té době bylo sídlo župy v Mor. Budějovicích).

Předseda Družstva předal klíče od sokolovny starostovi jednoty Jaroslavu Palliardimu. Následovala prohlídka sokolovny. V 15 hod. se průvod vydal na cvičiště k „Háji“. V 16 hod. začalo cvičení, které bylo ukončeno v 18 hod. Cvičení se zúčastnilo celkem 267 členů v kroji, protná mužů cvičilo 211. Družstev mužů bylo 30. 60 žen cvičilo s kužely, 75 dorostenců s praporky. Cvičení se zúčastnila i župa Dolnorakouská. 76 členů bylo v kroji, 65 mužů cvičilo protná. Večer byla v „Národním domě“ taneční zábava a k poslechu hrála Kmochova dechovka.

V nové sokolovně se začalo cvičit 25. srpna 1903. Před začátkem cvičení promluvil František Šusta o významu vlastní sokolovny.

Čítárna byla 8. června v Národním domě zavěna a otevřena v sokolovně 1. 11. 1903. V čítárně byly pořádány čajové večírky, při kterých se přednášelo, četlo a zpívalo. První přednáška na téma „O bitvě na Bílé hoře“ se konala 8. listopadu a přednášející byl Štěpán Trnka, ředitel školy.

Po dostavění sokolovny bylo započato s úpravou letního cvičiště. Organizátorem byl

Fr. Šusta. První veřejné cvičení na tomto cvičišti se konalo 13. 7. 1910. Od té doby se louka u „Háje“ pro cvičení přestala užívat.

Celkový náklad na stavbu sokolovny činil 24 608 K 8 h. Přestože oproti původnímu plánu byla sokolovna o 1 m rozšířena a strop tělocvičny zvýšen o 1 m, byly 4 tis. K ve srovnání s rozpočtem ušetřeny, za které bylo nakoupeno náradí a zařízení sokolovny. Celkový dluh činil 13 900 K, z toho u Městské spořitelny 7 900 K a u Vzájemné záložny 6 000 K. Cena budovy byla pochopitelně vyšší než činil uvedený náklad, do něhož se nepromítly darované stavební materiály, dovozy, dobrovolná práce členů jednoty. Na valné hromadě Družstva v květnu 1905 bylo uzavřeno účetnictví. Zůstatek činil 16 K 78 h.

V roce 1914 k této dvojici staveb, kapli sv. Jana a sokolovny přibyla budova reálného gymnázia, postavená podle plánu pražského architekta Antonína Kryštofa. Reliéf na štítu, dále dva reliéfy a sochu uvnitř budovy zhotovil akademický sochař Václav Mach. Tím postupně vznikl v této části města zajímavý architektonický celek. Když v roce 1927 hledali akademický sochař Rudolf Březka a architekt Čeněk Vořech vhodné místo pro pomník našim krajanům, padlým ve světové, postavili jej v sousedství těchto budov v parku před gymnáziem, v parku, který vznikl z bývalého hřbitova (1620 - 1913).

Až do roku 1905 pořádal Sokol ve shodě s Budivojem v Národním domě divadla, koncerty a zábavy. Koncem roku však došlo k roztržce mezi oběma spolky. Bezprostředním důvodem byla jednak žárlivost „Budivoje“, který ve své činnosti polevil, na Sokol, který k sobě přilákal mládež a působil větší aktivitou. Dalším důvodem byly v lednu 1906 volby do obecního výboru, které měly za následek rozdělení budějovické společnosti na dva tábory: pokrokový a zpátečnický. Vůdci pokrokového tábora byli Jaroslav Palliardí a Marák později se třetím vůdcem stal advokát JUDr. Josef Kviz. Vytvořila se dvě střediska. Konzervativci zůstali věrni Budivoji, pokroková část se opírala o Sokol a v sokolovně hledali přístřeší. Důsledkem této roztržky byl Národní dům Sokolům uzavřen.

V únoru 1906 s poprvé konaly šibřinky v sokolovně a téhož roku tři zábavy a tři koncerty.

Na valné hromadě 6. ledna 1906 byl schválen návrh na zakoupení jeviště s tím, že bude umístěno v tělocvičně. O návrh na oponu byl požádán malíř Fert z Tovačova a architekt Michal Urbánek ze Vsetína, zeť Dr. Kvize, o vypracování plánu. 12. 7. 1906 se výbor rozhodl postavit vnitřní jeviště podle plánu s tím, že šatny budou pod jevištěm - později zvaným „peklem“.

Byla uzavřena půjčka s Městskou spořitelnou ve výši 3000 K. Současně bylo rozhodnuto, že se stavbou zděného jeviště se definitivně začne až na jaře 1907 s ohledem na zájem veřejnosti o divadlo v průběhu zimního období.

Na prozatímním jevišti se hrálo již 10. března 1907, počet návštěvníků byl 400 osob.

Na prozatímním jevišti se hrálo celkem 7 x s čistým výnosem 1000 K, což pokrylo náklady na jeho zřízení.

S ohledem na uvolnění místa v tělocvičně bylo 2. září 1907 definitivně rozhodnuto o přístavbě zděného jeviště. Vedením stavby byl pověřen František Šusta. Šatna byla postavena pouze na západní straně jeviště.

V listopadu 1908 byla přístavba zděného jeviště dokončena q 120. prosince téhož roku bylo na stálém jevišti uvedeno drama „Domov“ od Sudermana za režie Maráka.

V roce 1910 se na tomto jevišti uskutečnilo dvanáct představení. Velikost jeviště byla 7, 30 x 6 m a bylo vybaveno kulisami.

Opona byla použita ze stávajícího provizorního jeviště. Byla zvětšena a Antonínem Palečkem domalována. Hořejší rám byl opatřen reliéfem podle vzoru v Národním divadle v Praze, ze znaků Čech, Moravy a Slezska a s korunou Svatováclavskou a se zlatým nápisem „Národ sobě.“ Náklady na přístavbu činily 4 927 K 32 hal. Byly kryty půjčkou 3000 K a různými peněžními dary.

Celková půjčka v té době byla 16 900 K, v roce 1914 činila 12 657 K. Hypoteční dluhy byly splaceny v roce 1928 prodejem sokolovny.

Život v sokolovně u sv. Jana, nebo jak se později říkalo ve staré sokolovně, se rozvíjel od roku 1903, někdy bohatěji jindy jednotvárně. Sokolovna byla po celou dobu důležitým společenským a tělovýchovným střediskem našeho města a širokého okolí. Stará sokolovna byla taková, jaký byl život města a národa. Kypěla mládím národně probuzeného města a touhou po samostatnosti národa.

V roce 1929 byla stará sokolovna opuštěna a život z ní se přesunul do sokolovny nové, větší a krásnější, která svému účelu slouží dodnes.

Třetí budova sokolovny

Současná budova sokolovny stojí na místech, kde stával původní, později zeměpanský hrad. V roce 1532 vyhořel, zůstal v rozvalinách, nikdy nebyl obnoven. Šlechtický rod Waldštejnů neměl zájem na zřícenině, ani na okolní půdě. Pro měšťany však pozemky měly cenu, neboť byly v bezprostřední blízkosti středu města. Svobodně je užívali ve svůj prospěch na základě privilegia uděleného Hynkem z Waldštejna.

Po bělohorské pohromě zkonfiskované Moravské Budějovice byly listem ze dne 28. března 1626 dány císařskému generálu Hanibalovi ze Schauburku jako náhrada za válečné výlohy. V budoucnu to mělo neblahé následky. Syn jeho bratra Kryštofa, Rudolf Jindřich ze Schauburku, který panství zdědil, veškerá privilegia zrušil. Bez ohledu na práva poddaných mimo jiného zahájil na pustém hradu v roce 1657 stavbu nového dvora, kterou ukončil v roce 1676. Zbytky pustého hradu byly rozbourány a použity na stavbu nového dvora.

Dvůr měl tvar lichoběžníku. Na severní straně byly vybudovány stáje a obytná část pro deputátníky. Na jižní straně byla postavena 50 m dlouhá sýpka na východní straně mohutná stodola. Západní část dvora byla oplocena. Na jižní straně mezi sýpkou a stodolou byl vjezd do nádvoří.

V této podobě zůstal tento panský dvůr až do 28. října 1918, kdy se majetek stal národním.

Otcem myšlenky, jak získat tato nevhodnější a nejkrásnější místa pro stavbu nové sokolovny, byl tehdejší starosta jednoty bratr František Šusta. Jeho cílem bylo vyřešení tíživé situace ve staré sokolovně, která svou velikostí a zázemím bránila mnoha činností v tělocvičně a dalšímu rozvoji, který nastal po válce.

Notářským spísem ze dne 27. prosince 1919 daroval Josef Wallis Garighmain, majitel velkostatku, část pozemků jednotě Sokol. Tím byl dán základ k nynějšímu stavu.

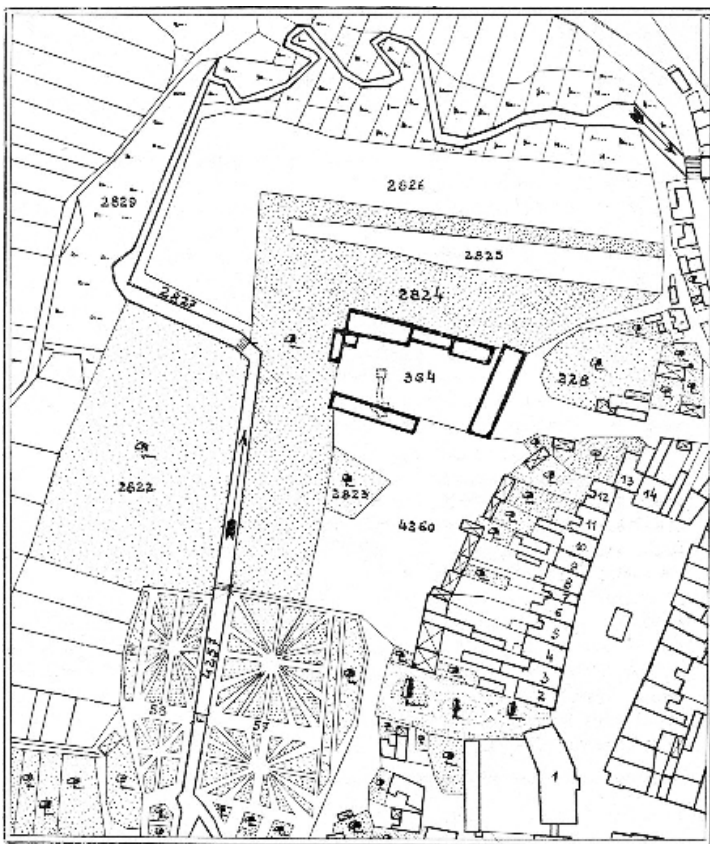
Kupní smlouvou ze dne 1. dubna 1924 koupila jednota Sokol od téhož majitele další část pozemků, hospodářské budovy a to stáje, budovy pro deputátníky na severní straně dvora a stodolu na straně východní.

Konečně pak rozhodnutím pozemkového úřadu ze dne 26. 11. 1925 na žádost jednoty byla jednotě přidělena sýpka, louky pod sýpkou a zbývající část nádvoří.

Při rozhodnutí pozemkovým fondem byla zohledněna skutečnost, že sýpka tvoří jednu ucelenou část s již nabytým majetkem. Jakékoliv disponování s tímto majetkem jiným subjektem by mělo za následek znemožnění realizace projektu při výstavbě nové sokolovny.

Stavba nové sokolovny byla projednávána na mnoha schůzích výboru a valných hromadách. Jednota byla vedena snahou úspěšně využít získané budovy co nejvíce při novostavbě, nikoliv však na úkor účelnosti a novodobým požadavkům.

Bylo vypracováno mnoho ideových námětů. Na schůzi správního výboru dne 21. září 1926 bylo dohodnuto stavbu sokolovny provádět etapově. V první etapě postavit divadlo a kinosál a to na severní straně dvora s ohledem na určitý zdroj stálých příjmů. Pro stavbu využít hospodářské budovy. Sýpku přestavět na šatny a potřebné zázemí. Na západní straně následně postavit tělocvičnu spojením dvou budov. Stodolu na východní straně zbourat a tím získat pohled do nádvoří a na budovy. Na základě uvedeného rozhodnutí byl architekt František Krásný z Prahy pověřen vypracováním definitivního projektu.

Situační plán panského dvoru podle katastr. mapy z r. 1824.
Kreslil prof. Jos. Goldmann.

Projekt byl schválen valnou hromadou 16. ledna 1927 a správní výbor byl zmocněn stavbu uskutečnit.

Na jaře 1927 se členové jednoty věnovali přípravám ke stavbě. Část budov byla zbourána, získaný materiál vytríděn a očištěn. Stavba pravého křídla sokolovny byla zadána Antonínu Babákovvi, staviteli, který 8. června 1927 stavbu zahájil. Do Vánoc 1927 bylo celé pravé křídlo postaveno a dne 25. prosince 1927 byl divadelní sál s kinosálem odevzdán svému účelu divadelním představením „Půlnoc“ od F. V. Krejčího.

V tomto křídle se nacházel byt sokolníka, krytý ochoz, vestibul, pokladna, vstupní hala, šatna, bufet, divadelní sál 28, 35 m dlouhý a 11, 10 m široký s galérií a celkovým počtem sedadel 650 a s prohloubeným prostorem pro hudbu. Jeviště 11,10 m široké a 11 m hluboké. Vedle jeviště místnost pro divadelní rekvizity a v prvním poschodí nad ní šatny herců.

Po otevření divadelního sálu a kina byla stavba sokolovny pro nedostatek finančních prostředků přerušena.

Panský dvůr Na valech (pustém hradě) se strany jihovýchodní na podzim r. 1926 před zbořením.

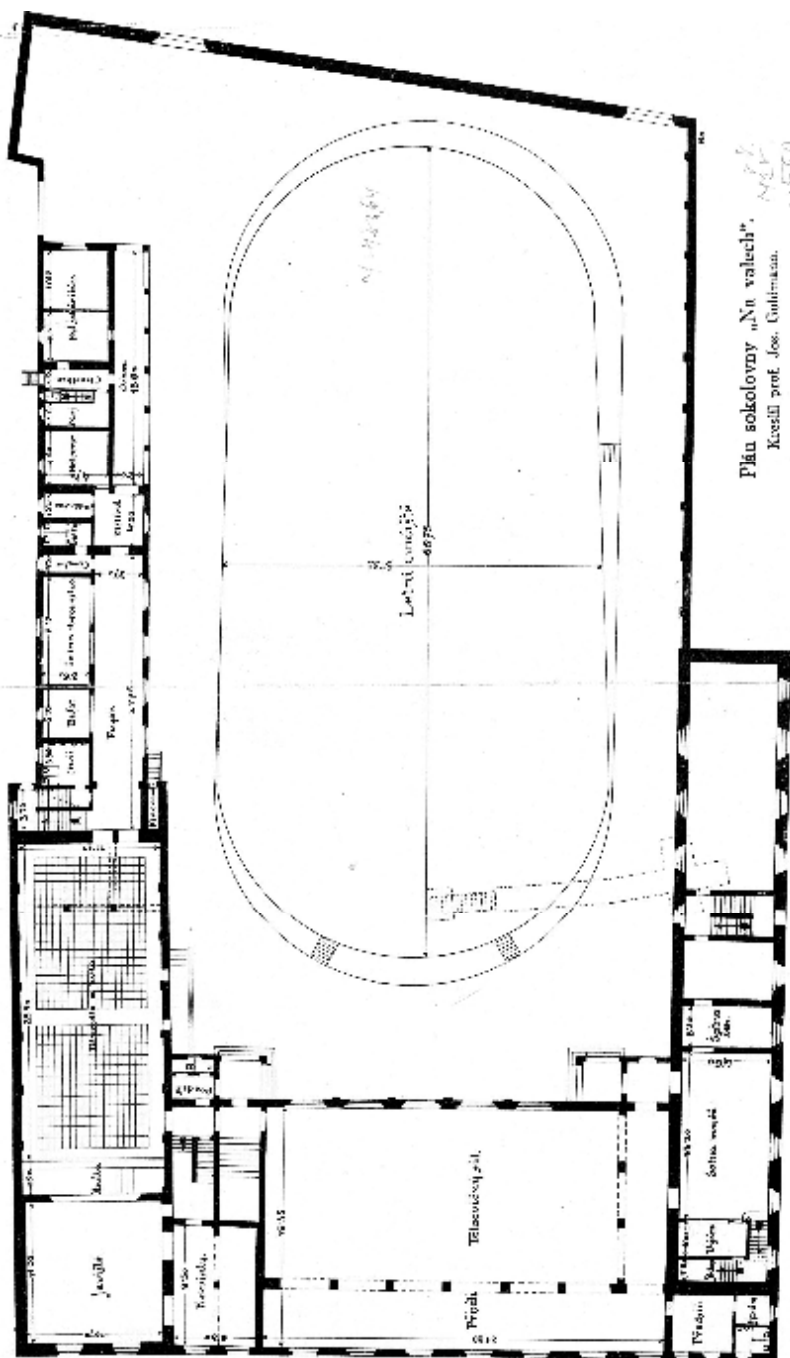
Dvůr sokolovny „Na valech“

Tělocvična v sokolovně „Na valech“

Sokolovna „Na valech“ - zadní strana

Plán sokolovny „Na valech“.
 Kreslil prof. Jos. Cihlář.
 1560

Za účelem získat další finanční prostředky bylo rozhodnuto o prodeji sokolovny u svatého Jana. Po neúspěšném jednání s městem byla sokolovna 29. listopadu 1928 prodána za 200 tis. Kč stolaři Martinu Jenerálovi s podmínkou, že do 1. května 1929 ji jednota může používat. Tím se stavba nové sokolovny - tělocvičny stala naléhavou.

10. prosince 1928 se správní výbor usnáší v pokračování stavby v roce 1929. Nutnost stavby byla dána i tou skutečností, že jednota tělocvičnu pronajala pro krajinskou výstavu na červen a červenec 1929.

Dne 16. března 1929 byly stavební práce zadány stavebnímu mistru Antonínu Babákovvi st. , práce truhlářské Martinu Jenerálovi, tesařské Václavu Krejčímu. Sklenářské práce zajistil Antonín Kreuter, klempířské a instalatérské Jaroslav Novotný, elektrotechnické František Sedlák a Albert Dvořák, pokrývačské Josef Mytysěk z Lázu, železná vrata Jan Němec. Ústřední topení dodal Jan Štětka, parkety továrna v Plešici, kování a železné součástky Bohumil Hromádka, krytinu Keramické a poštorenské závody, kominické práce provedl Josef Burda z Jihlavy. Čtyři sokoly v průčelí budovy vytvořil v květnu 1931 akademický sochař Josef Brůna. Tělocvičné nářadí bylo doplněno nákupem od Josefa Hubaka a synové v Králově Poli.

Hrubá stavba byla do června 1929 dokončena, předána výstavnímu výboru a po ukončení výstavy bylo s dokončením stavby pokračováno. V lednu 1930 byla stavba ukončena a dne 22. ledna 1930 byla tělocvična slavnostním způsobem předána a převzata do užívání náčelníkem Františkem Böhmem a náčelnicí Klotou Krejčovou.

Předání sokolovny byli přítomni zástupci samosprávných a státních úřadů, mnoha spolků, dále zástupci župy pluk. Švece a mnoho občanů. Při této příležitosti se konalo veřejné cvičení žactva, dorostu, mužů a žen.

V roce 1931 pak byla dokončena přestavba sýpky a jižní části.

Celkové náklady na stavbu sokolovny činily:

divadelní sál - kino	646. 782, 73 Kč
tělocvična a úprava západní sýpky	614. 930, 36 Kč
vnější část východní sýpky	45. 000, - Kč
C e l k e m:	1. 306. 713, 09 Kč

Náklady byly hrazeny prodejem sokolovny u svatého Jana, hypotékou u Městské spořitelny v Moravských Budějovicích, která výrazně pomohla jednotě při stavbě nové sokolovny v plánovaném rozsahu. Náklady byly dále hrazeny vlastními prostředky jednoty, pracovní povinností členů, dary stavebního materiálu a bezplatným jeho dovozem.

K velkolepé novostavbě, pro tu dobu příliš rozsáhlou budovu sokolovny, nutilo nejen využití starých budov, ale hlavně myšlenka, aby sokolovna sloužila také příštím generacím. Tato myšlenka se v plném rozsahu naplnila, neboť budova sokolovny plně vyhovuje svému účelu i v současné době.

Činnost jednoty v letech 1932 - 1941

Počátek třicátých let přinesl generační změny ve vrcholných orgánech ČOS.

11. ledna 1932 zemřel dlouholetý starosta obce JUDr. Josef Scheiner. Jeho místo zaujal MUDr. Stanislav Bukovský. V jeho osobě získala sokolská obec velmi energického činovníka. Také v náčelnictvu došlo ke změnám. Po Miladě Malé nastoupila v roce 1931 Marie Provazníková a na místo A. Hellera nastoupil Miroslav Klinger.

17. 9. 1932, při příležitosti oslavy stého výročí narození Miroslava Tyrše se starosta jednoty mimo jiné zmínil v kinosále o změnách, které nastaly začátkem roku ve vedení ČOS.

Dne 29. 10. 1933 se uskutečnily cyklistické závody dorostenců a mužů. Důvodem byl požadavek mladých cvičenců, aby se činnost v Sokole rozšiřovala i do oblasti sportů. Pro zájemce o sport byly zřizovány sportovní odbory. Aby se členové těchto odborů mohli střetávat ve sportovních utkáních se svými kolegy ze sportovních svazů, bylo třeba vyřešit otázku členství. V první polovině třicátých let uzavřelo vedení ČOS smlouvy se Svazy házené, plaveckým, volejbalovým, basketbalovým, jezdeckým a šermířským. Většina těchto sportů se na dobré úrovni dělala i v naší moravskobudějovické jednotě, což dokumentují i fotografie uvedené v tomto almanachu.

Každoročně se počátkem roku jako vizitka tělocvičné činnosti uskutečnila „tělocvičná akademie“, na níž bylo cvičenci předváděno vše, co se v předešlém období naučili, dále doplňováno kulturními vložkami s populární sokolskou hudbou, zpěvem národních písní a přednesem básní našich národních buditelů. Akademie byla zahájena i zakončena proslovy čelných představitelů jednoty i města.

Pro upevnění národního cítění, zvláště pak po uchopení moci nacisty v sousedním Německu, se konaly „Zborovské závody“ v běhu a strelbě jako příprava v případě potřeby na obranu republiky. Cvičení bylo doplněno trojbojem v prostných mužů a dorostu.

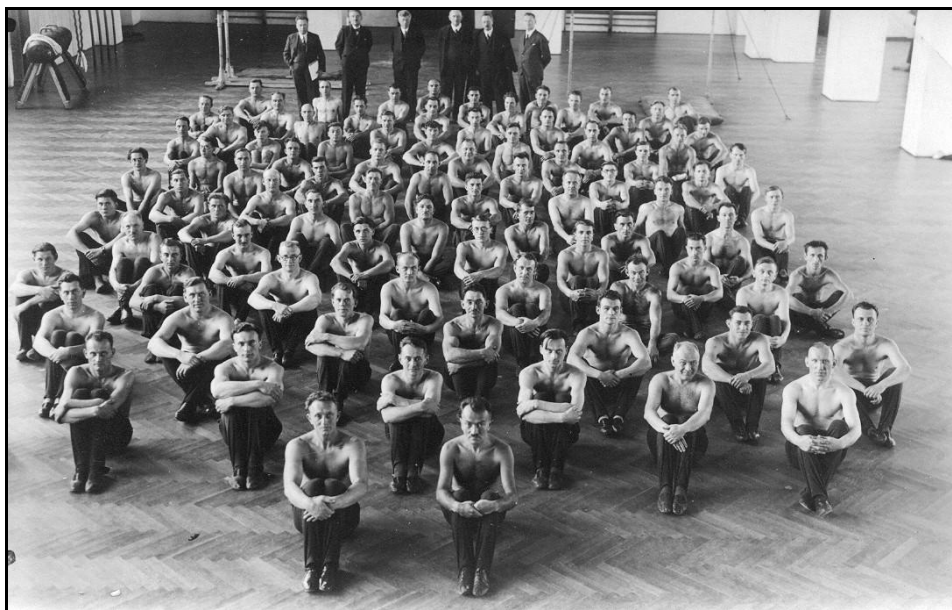
Dne 19. 1. 1935 zemřel při pravidelném ranním cvičení zakladatel naší jednoty a dlouholetý starosta bratr František Šusta. Jeho smrt vyvolala v řadách sokolů na celé jihozápadní Moravě, kterou v sokolském duchu vedl s Janem Máchalem, velký smutek. Rakev s tělem zesnulého byla převezena z domu smutku do velké tělocvičny a umístěna na katafalk. Poněvadž byl p. Šusta zbožným a věřícím člověkem, který lásku k sokolství spojoval s vírou v život věčný, výzdoba byla provedena v duchu křesťanské tradice. Celé dva dny před pohřbem se lidé se svým milovaným Šustou, ředitelem Městské spořitelny a finančním poradcem, loučili. Rozloučení se zúčastnil i dlouholetý přítel Dr. František Staněk, předseda poslanecké sněmovny.

Církevní obřady vykonali místní farář P. Josef Opletal a P. Hynek Buš, za asistence prof. náboženství Floriana Zanášky a katechety Josefa Františka. Za Československou obec sokolskou se se zesnulým rozloučil bratr Smiřák, za místní sokoly prof. František Jech, který vzpomněl na jeho sokolství a národní cítění. Velký průvod sokolů a občanů vyprovodil rakev z farního kostela kolem staré sokolovny, na jejíž stavbě se Šusta podílel a do níž po mnoho let vnášel sokolský ruch a život.

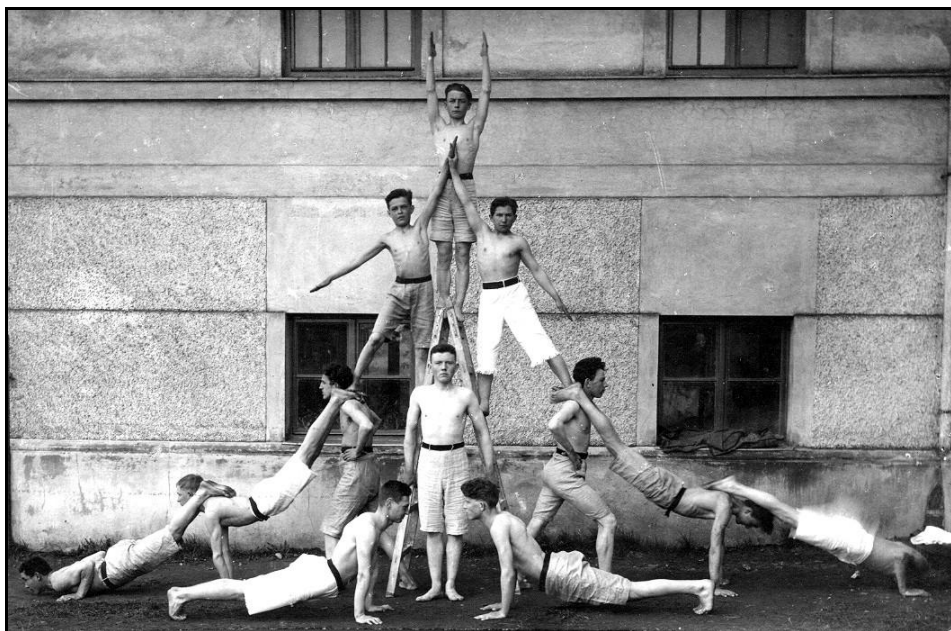
V čele průvodu bylo nesen 10 sokolských praporů a župní standarta, dále kráčelo 400 krojovaných sokolů, které vedl župní náčelník František Bláha. Na hřbitově se po církevních obřadech rozloučil s bratrem Šustou župní starosta Dr. Jaroslav Červený a jarmětický pěvecký sbor národní hymnu.

Žactvo

Muži

Dorost 1926

Dorost

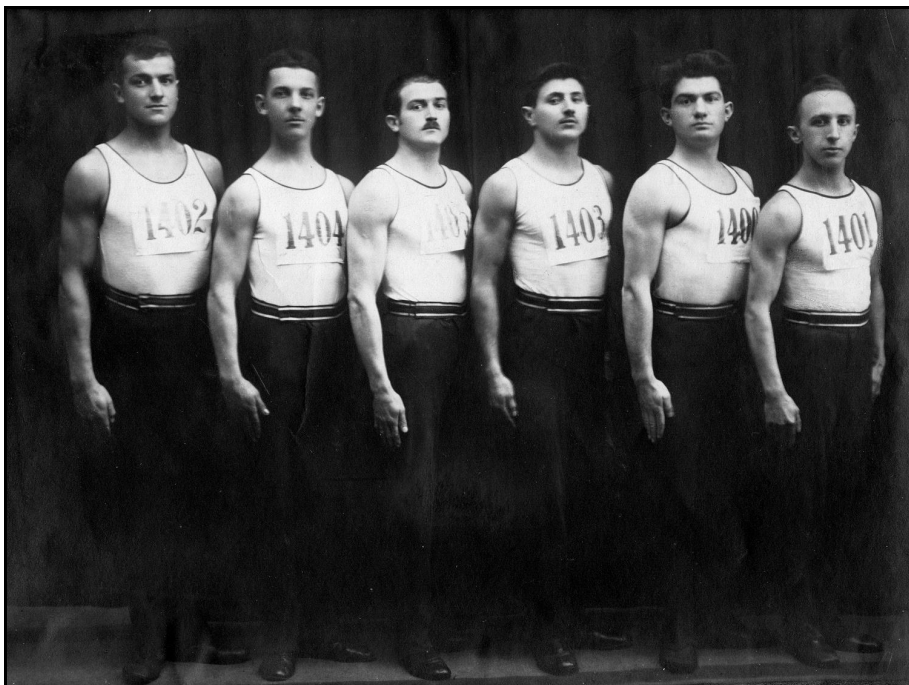
Ženy

Tablo z roku 1937

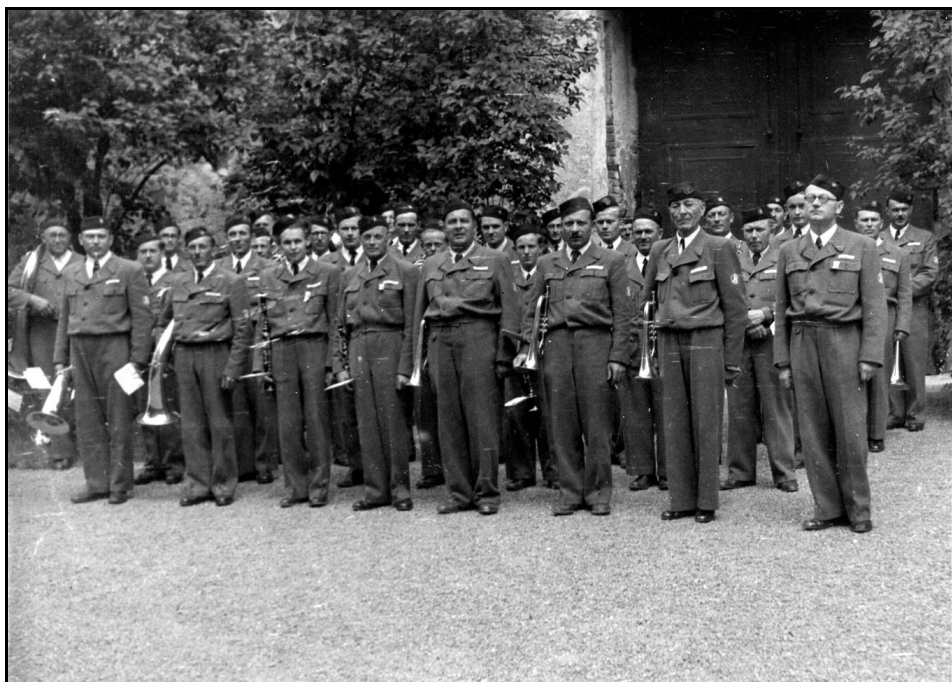
Cvičitelský sbor z r. 1935

Družstvo nářadovců 30. léta

Sibřinky 1936

Sokolská kapela

Tenis 1933

Šerm

Házená 1933

Hokej na nádvoří

30. 6. 1935 ve IV. okrsku župy pluk. Švece bylo jako hold bratru Šustovi na nádvoří nové sokolovny veřejné okřskové cvičení, kterému předcházela průvod od staré sokolovny.

V roce 1936 byl svolán do nové sokolovny Valný sjezd sokolské župy pluk. Švece s ukázkami cvičení na nářadí a prostných.

6. 2. 1937 byly pořádány sokolské šibřinky s rázem „Na růžích ustláno“, které měly velký ohlas u veřejnosti a jejich návštěvnost byla obrovská.

Dne 5. 3. 1937 Sokol oslavil 87. narozeniny T. G. Masaryka, za účasti veřejnosti v kinosále. Přednášející vzdělavatel prof. Emil Dvořák přednesl projev na téma „Prezident Masaryk a Sokol“ a učitel Antonín Roupec pak promluvil k tématu „Čím je nám prezident osvoboditel dnes“. Poté byla hrána Jiráskova Lucerna v režii Rudolfa Žáka.

Dne 9. 3. 1937 se konalo v kinosále divadelní představení „Revizor“ od N. V. Gogola. Divadelní tradice pokračovala sedmi divadelními hrami, které napsal moravskobudějovický rodák František Šrámek, majitel plakátovacího ústavu.

18. 4. 1937 se uskutečnil branný závod IV. okrsku župy pod patronací starosty tohoto okrsku Bohumila Hromádky a náčelnice Zdenky Kremličkové za účasti 138 mužů, 27 dorostenců a 27 žáků. Závod se uskutečnil na hřišti pro kopanou a přilehlých pozemcích. Před zahájením byl průvod městem v čele se státní vlajkou.

Dne 14. 9. 1937 umírá náš první prezident osvoboditel T. G. Masaryk a je vyhlášen den národního smutku.

26. 10. 1937 byl v sokolovně uskutečněn sraz celé jednoty. Přítomní zde vyslechli rozhlasové vysílání o průběhu sokolské štafety k X. všesokolskému sletu. Tato štafeta byla odstartována v Tyršově domě. Naším městem proběhla štafeta 28. 10. v dopoledních hodinách. O jejím poselství promluvil starosta Sokola bratr JUDr. František Novák. V předvečer 28. října uspořádala jednota vnitřní oslavu svátku samostatnosti s tělocvičným vystoupením dorostu a členstva. Na pořadu vyslechli přítomní také slavnostní projev o 28. říjnu, který přednesl bratr Josef Šimek. Po proslovu následovala hymna, zpívána všemi účastníky.

Dne 4. - 6. června 1938 se konal historicky významný X. všesokolský slet, kterým sokolstvo vyjádřilo národní soudržnost a odhodlání bránit svou vlast. Je symbolické, že jedním z prvních padlých při obraně republiky, se stal sokol Otmar Chlup, poručík 24. pěšího pluku ve Znojmě, který padl při obraně státní hranice u Hnánic, 22. 9. 1938. Jeho pohřeb ze sokolovny v Králově Poli, 26. září toho roku, předznačil osudovou zkoušku, před kterou stáli sokolové i celý národ. Slova smutečního řečníka, starosty města Brna Ing. Spaziera, ocenila sokolskou výchovu v tom, že „Sportem a cvičením v Sokole otužoval své tělo a učení Tyršovo formovalo i jeho duši.“ Jeho obětí byla zářivým vzorem lásky k národu a vlasti.

Následky mnichovského diktátu přinášejí s sebou ještě větší nebezpečí rozpínavosti Hitlerovy třetí říše. Záříjový mnichovský diktát dává však možnosti německým vojskům obsadit naše pohraničí a postižena je i naše župa pluk. Švece. Zabrané území postihlo jednu z největších jednot - znojemští sokolové byli nuceni opustit nejen svůj majetek, ale i sokolský a vystěhovat se do vnitrozemí. Nejbližším městem byly Mor. Budějovice a tím i naše jednota, která je přijala do svých řad. Jejich vliv byl příkladný, skutečně se s jejich účinnou pomocí udržela během válečných let dobrá sportovní úroveň zvláště ve volejbalu, házené, lehké atletiky apod.

Po 15. březnu 1939 došlo k záboru sokolovny německým vojskem, které zde bylo ubytováno a nádvoří sokolovny a hřiště pro kopanou bylo využíváno jako cvičiště. Naši vojáci 24. pěšího pluku ze Znojma byli ubytováni v zámeckých prostorách a v bývalé Fabešově továrně na zemědělské stroje u nádraží. Vojenská technika, včetně průzkumného letadla, byla umístěna na odstavné vlečce na nádraží.

Na Bílou sobotu 12. dubna 1941, těsně po vpádu německých vojsk do Jugoslávie, byla z úřední moci činnost Sokola zastavena. Když se pak 27. září toho roku stal neomezeným vládcem nad osudem našeho národa masový vrah Reinhard Heydrich, bylo jedním z jeho prvních opatření výnos z 11. října o úplném rozpuštění Sokola a zabavení jeho majetku.

Tak viditelná legální epocha sokolstva skončila a pokračovala už dva roky před tím započatá práce na neviditelné frontě sokolského odboje v organizaci Obrana národa, která si stanovila složitý úkol - provést mobilizaci čs. branné moci a obnovit samostatnost republiky.

K 28. říjnu 1939 byla na celém území státu organizována akce, jejímž cílem bylo odstranit německé nápisy z orientačních tabulí, což úspěšně proběhlo i v našem městě. Tato akce upozornila gestapo na existenci rozsáhlé odbojové činnosti. Podařilo se mu do organizace Obrany národa vniknout a zatknout její čelní organizátory.

Až do poloviny roku 1942 probíhalo zatýkání sokolů. Celkem bylo 22 zatčených. 27. 11. 1941 byli zatčeni, Josef Horák, JUDr. Miloš Horňanský, Bohumil Kuba, JUDr. František Novák, František Ležák, František Žák, A. Vojtěch. 26. 3. 1942 byli zatčeni Emil Toms, František Vidomus, 14. 6. 1942 čtyři bez řádného soudu popraveni v brněnských Kounicových kolejích Rudolf Žák, MUDr. Jiří Wagner, prof. Rudolf Němec, PhDr. Vladimír Veselý, ostatní byli umučeni v káznicích. Jejich jména jsou navždy zaznamenána na pamětní desce, která byla slavnostně odhalena na naší sokolovně dne 7. září 1947. Při jejím odhalení promluvil za Sokol Dr. Horňanský a za ONV Ing. Jaroslav Čech. Tato akce byla doprovázena ukázkami sokolského cvičení (300 cvičenců) za přítomnosti 1000 diváků. Nikdy nesmíme na tyto naše hrdiny zapomenout !

Jsou to bratři: Erich a Oto Friedovi, Rudolf Jurek, Bedřich Kracík, prof. Rudolf Němec, Augustin Pekař, JUDr. Emil Pentlička, Zikmund Pentlička, PhDr. Vladimír Veselý, František Vidomus, Rudolf Žák.

Obnovení Sokola po roce 1945.

Ihned po osvobození byl Sokol ovlivněn válečným děním a v první fázi byla jeho obnova dosti složitá. Celé vedení předválečného Sokola bylo žalářováno za svoji odbojovou činnost a po navrácení z koncentračních táborů bylo nutné u většiny z nich se zaměřit na jejich narušený zdravotní stav. Přesto se našli takoví, kteří začali v Sokole pracovat naplno.

17. 5. 45 První schůze po osvobození se konala u Ant. Babáka ze přítomnosti 15 osob a bylo odsouhlaseno usnesení, jež povede k přípravě ke sloučení všech tělovýchovných spolků ve městě. Zástupci Sokola, Orla, AFK, skautů jednali o sjednocení tělovýchovy. Přípravy ke sloučení probíhaly v celém státě. Schůzi předsedal: František Žák.

Složení výboru: Jan Osvačil - předseda, místopředsedové: J. Láník, Petr Vedra, náčelník: Josef Horák, jednatel František Žák, členové: O. Kučera, K. Hora, MUDr. J. Žák, O. Veselý, J. Fencel, Jiří Šálek, Rostislav Kračmar, Boh. Jenerál, Frant. Böhm.

17. 6. 1945 19. 00 hod. , se konal velký průvod členů. Slavnostní projev měl bratr Jan Osvačil. Na sokolovně byl obnoven nápis Sokol, který byl za okupace odstraněn.

1. 10. 1945 starosta Sokola Ant. Babák a jednatel F. Žák po provedené inspekci sokolovny prohlásili:

Okupanti zanechali sokolovnu v dezolátním stavu. Zničena byla všechna okna, poničené vnitřní zařízení, na nádvoří byly zanechány zbytky vojenských vozidel. Nevyjasněné poměry v sjednocené tělovýchově brání v této poválečné době cvičební činnosti. Cvičební činnost zahájena pouze u žen.

V první řadě bylo nutné provést v sokolovně generální úklid po lazaretu německé armády a vše uvést do náležitého pořádku. Toho se ujali braři Antonín Babák, František Böhm, František Filipický, Bohumil Jenerál. Určitou dávkou rozpaků při návratu k předválečnému stavu i formám práce, byla představa sjednocení tělovýchovy, která bez jasnějších představ probíhala souběžně s obnovováním Sokola.

Tato myšlenka nebyla nová. Již v období tzv. druhé republiky, tj. mezi Mnichovem a 15. březnem 1939, bylo voláno po zjednodušení veřejného života (jako vždy před každým nástupem totality). Tak se slučovaly politické strany, odborové ústředny i např. skautské organizace. Heslem dne bylo vytvořit také jednu organizaci tělocvičnou. Představy byly však velmi mlhavé a žádná z tělocvičných organizací neměla potřebu ani čas se této záležitosti věnovat.

Tuto představu o „zjednodušení“ si z exilu přivezla (přes Moskvu) vláda ČSR v tzv. Košickém vládním programu a ten byl pak rámcem vzniku jednotné organizace mládeže (SČM), odborů (ROH) a měl být i normou pro Československou obec sokolskou, do níž se měly (do 15. září 1945) začlenit všechny spolky a organizace, zabývající se u nás tělovýchovou a sportem. Byl ustaven tzv. Ústřední národní tělovýchovný výbor (ÚNTV), okresní, někde i místní (NTV), které měly sjednocení koordinovat. Sokolští činitelé přijali tuto snahu jako určité zadostiučinění. Měli však obavy o dostatečné připravenosti a důkladném promyšlení uvedeného záměru. Velmi záhy ukázalo, že uvedený záměr byl nedostatečně promyšlen. Vzhledem k velkému množství organizačních, metodických i hospodářských problémů, bylo od tohoto záměru upuštěno. Bylo uvítáno prohlášení výboru ČOS, schválené zástupci sokolských žup v Praze ze dne 16. prosince 1945, že Sokol půjde do 1. 1. 1946 vlastní, osvědčenou cestou sám.

První valná hromada Sokola se konala 27. 1. 1946 v sále sokolovny a to po 57 letech od jeho založení. Přítomno bylo 200 členů Sokola, přizváni byli zástupci Orla, DTJ, předseda MNV Čekalský, tajemník MNV Vedra. Schůzi vedl starosta jednoty Antonín Babák. Úvodem bylo vzpomenu členů, kteří byli nacisty vězněni a popraveni. Jednatel Alojs Bertl přečetl poselství ČOS a František Žák promluvil o činnosti jednoty od května 1945.

Na valné hromadě byla provedena volba předsednictva a výboru aklamací:

Starosta: JUDr. Fr. Novák,

Náčelnictvo: J. Horák, M. Dospíšilová,

Vzdělavatel: A. Sobotka,

Místostarostové: Jan Osvačil, Antonín Babák, JUDr. Miloš Horňanský

Pokladník: J Krásný,

Matrikář: V. Příbyl,

Správce kina: K. Fridrich,

Hospodář: O. Veselý,

Pořadatel: Bohumil Jenerál

Správce letního cvičiště: Karel Abrahám,

Správce elektrického osvětlení: Antonín Tomek,

Ředitel divadla: Fr. Böhm,

Knihovnice: M. Machátová

Archivář: Vilém Strnad,

Zapisovatel: Alois Bertl,

Zdravotník: MUDr. Jaroslav Žák

Novinářka: Františka Křížková

Členové výboru: Ant. Kment, Rudolf Kříž, Josef Fencel, Vojtěch Jurek, Hynek Filipický, Jakub Kamenský, J. Tichý,

Delegáti do župy: Jan Osvačil, JUDr. František Novák, Františka Böhmová, Bohumil Kuba, Leopold Bartoš.

Odhlasována pracovní činnost každého člena jednoty - 50 hodin.

Naše jednota dosáhla, jak se záhy ukázalo, svých předválečných hodnot a nebyvalých úspěchů. Podstatně se zvýšila členská základna, tělocvičná i sportovní činnost se rozšířila a byla velmi úspěšná. Vedle základní tělocvičné soustavy se rozproudila sportovní činnost v lehké atletice, kolektivních míčových hrách, v ledním hokeji aj. Zvláště úspěšný byl volejbal a basketbal, kterým se věnovala ve velké míře hlavně mládež. Novou kvalitu i kvantitu dostal zvláště pro žactvo a dorost pobyt v přírodě.

V červenci 1946 zprovoznila jednota chatu ve Chvalatické zátoce, kterou získala od katastrálního úřadu Chvalatice. Toto rekreační zařízení sloužilo pro pobyt dorostu, žactva, kteří zde pod vedením členů a členek trávili pobyt v letních, prázdninových měsících. Táboření bylo první roky velmi skromné, zásobování dosti svízelné, ale ochota sester, které se staraly o stravu byla příkladná. Správcem chaty byl pan Kračmar, který celé léto se svou ženou bděl nad pořádkem a obstaral vše, co bylo potřeba. Nutno podotknout, že ve chvalatické zátoce nebyla zavedena elektřina. Hospodář br. Ota Veselý

měl velké zásluhy nad dalším zvelebováním sokolské chaty. Jeho přičiněním byla vybudována přístupová cesta, vysázeny stromy, zprovozněna studna. Nezapomenutelné jsou táboračky, které se pod chatou pořádaly.

V kat. území Zblovice byla jednotě přidělena dne 15. 8. 1949 Ministerstvem zemědělství podle čj. 129/49 z konfiskovaného majetku celková plocha 62,75 a pastvin a luk Peksova mlýna.

Také v kultuře se rozšířila divadelní činnost pod vedením Františka Böhma, který svým výtvarným nadáním přispíval k estetické úrovni divadelních představení, sokolských šibřinek a dalších kulturních akcí. Zvláště pak naši jednotu reprezentovalo velmi populární sokolské hudební těleso, které pod vedením kapelníků Viléma Reitra a po jeho odchodu zpět do Znojma vojenského kapelníka Rudolfa Chládká přesahovalo i rámec moravskobudějovického okresu. Sokolská kina propadla již v roce 1945 znárodnění, až na výjimky, které byly jen dočasné.

17. 2. 1946 se koná v tělocvičně sokolovny Valná hromada IV. okrsku sokolské župy pluk. Švece. Účast 65 zástupců z 15ti jednot.

IV. okrsek Sokolské župy pluk. Švece zorganizoval pochodové cvičení a tělocvičně slavnosti. Ve 14. 00 hod. byl uskutečněn průvod na cvičiště na Valech, kde proběhly ukázky sokolského cvičení s názvem „Sokolská veselice“, byla provedena instalace soch čtyř ptáků sokolů, kteří byli v minulosti z průčelí budovy odstraněny. Průvodu se zúčastnilo 1000 osob. Z jednot vynikl Sokol Šebkovice se svými ukázkami branné výchovy. Toto vystoupení bylo důstojným zahájením a navázáním na předválečnou činnost a přispělo k utužení sokolské ideje uvnitř i navenek.

Sokolský zpravodaj byl vydáván na jednom listu 1x za měsíc redaktorem F. Žákem.

Jednota cvičí ve všech složkách, bylo odpracováno 1000 hodin pracovní povinnosti. Nasázelo se na Valech rozsáhlé stromoví, byly oploceny pozemky, upravilo se cvičiště.

K 30. 6. činila členská základna celkem 800 členů z toho 215 mužů, 136 žen, dorost a žactvo 449.

Každý pátý občan Moravských Budějovic je Sokolem. Cvičenců v mužských složkách 140, v ženských složkách 270, každá složka cvičí 2 x týdně, žákyň v 3 odděleních. Správní výbor má 28 členů.

22. 9. 1946 Sokol pořádal zájezd na sokolskou Veselici a táborák za účasti sokolské hudby jednoty do svého rekreačního střediska ve Chvalatické zátoce Vranovské přehrady Od 27. 10. 1946 začal Sokol vydávat měsíčník pod názvem „Mládí“.

Probíhala příprava na XI. všesokolský slet a to v rámci oslav 28. října, byl vydán zvláštní list k tomuto Sletu.

Program: v 18 hod. lampionový průvod se sokolskou hudbou z nádvoří sokolovny přes náměstí, kde přednesli bratři František Novák a Jan Osvačil „sletové poselství“

Oddíl členstva a dorostu se odebral na kótu 476 (u hřbitova), kde zapálili hranici podle pokynů ČOS na znamení sletových příprav.

16. 11. 1946 se uskutečnila první sokolská akademie. Hlavní aktéři přípravy a realizace jednotlivých vystoupení byli M. Dospíšilová, M. Karpíšková, D. Bartošová, K. Švaříček. Tato vystoupení byla provázána hudbou v provedení sokolské hudby a recitací básní. Akademie navazovala na předválečné sokolské aktivity a byla velmi úspěšná.

24. 11. 1946 se konal v naší sokolovně valný sjezd cvičitelů župy pluk. Švece, který

řídil Jaroslav Krčál z Jaroměřic.

Poprvé po válce 13. 12. 1946 se konal v sokole slavnostní akt. „ Slib nových členů“. Tato slavnost byla doprovázena ukázkami cvičení mužů na náradí.

16. 12. 1946 Byla obnovena sokolská ochotnická scéna.

V prosinci se konal v naší jednotě pomahatelský kurz cvičitelů župy pluk. Švece.

Byla svolána 54 Valná hromada jednoty za účasti 160 sester a bratrů. Do čela jednoty byl opět zvolen bratr JUDr. Novák a jednatelem opět F. Žák, náčelnictvo M. Dospíšilová a J. Horák.

Jednota opět pořádá tradiční sokolské Šibřinky s názvem „Celý svět zpívá a tančí“, které byly velice úspěšné. Napomohla tomu účast populárního zpěváka Jára Pospíšila.

Na slavnostní schůzi v nově otevřené výborovně byla uložena prst z hrobu pluk. Švece.

27. 4. 1947 navštívil naši jednotu starosta ČOS bratr dr. Antonín Hřebík a přednesl v kinosále projev „Sokolstvo a dnešek“.

IV. okrsek župy pluk. Švece pořádá v Šebkovicích všesokolskou veřejnou cvičební hodinu za účasti naší jednoty.

Ze všeho nejvíc se však činovníci jednoty zabývali přípravami na XI. všesokolský slet, jehož zahájení bylo stanoveno na konec června 1948. Přípravy na tuto velkou událost (opět po deseti letech) byly zahájeny již v roce 1946. Ke sletu byla zaměřena také ideová práce (přednášky, filmy, besedy) i celá řada praktických opatření hospodářského rázu, jako sletové spoření, krojová akce atp. Nejzávažnější částí příprav, vrcholících na přelomu roku 1947 a 1948, byl samozřejmě nácvik sletových skladeb.

Rok 1948 se však zapsal do novodobých československých dějin bohužel i jinak, než prvním poválečným sokolským sletem. Politická vládní krize, spojená s demisí části ministrů, byla vyřešena 25. února 1948 převzetím moci komunistickou stranou. Události, nazvané „Vítězný únor“, se velice brzy dotkly Sokola. Vítězové nezapomněli na jisté zklamání z neuskutečněného prvního pokusu o „sjednocení“ v roce 1945 a tím podřízením mocného sokolského hnutí jejich vůli. Není totiž bez zajímavosti, že ještě před snahou prosadit své představy v ekonomické oblasti (znárodnění, centrální plánování) a také před reformami školství, kultury, státní správy apod. , byla daná přednost reformě tělovýchovy. Tzv. Ústřední akční výbor Národní fronty - nikým nevolená, v Ústavě ani v žádném zákoně zakotvená instituce, tzv. prodloužená ruka KSČ, nařídila pouhý měsíc po převzetí moci, k 28. březnu 1948 okamžité začlenění všech tělovýchovných a sportovních organizací i jejich řídicích orgánů do Československé obce sokolské. Krajské, okresní i místní akční výbory NF pak rozhodly, aby se projevy z Pražské manifestace, svolané na 31. března a vysílané Čs. rozhlasem kolektivně vyslechly v sokolovnách nebo jiných prostorách a tam byly zvoleny místní „Akční výbory sjednocené tělovýchovy Sokol“. Skutečnost byla taková, že vůle členů Orla, DTJ i většiny sportovních klubů nebyla tak, jak se očekávalo, spontánní. Výborem Sokola nebylo vyslyšeno doporučení AVNF na současnou „očistu“ výboru, náčelnictva i členských řad od tzv. reakčních živlů. Na tzv. očistu došlo až později.

Protože do zahájení sletu zbývalo necelého čtvrt roku, bylo v Sokole v té době důležitější zabývat se nácvikem a s tím spojenými organizačními záležitostmi.

Pečlivě připravený XI. všesokolský slet v Praze, jehož konání bylo rozloženo do několika dní na konci června a počátek července 1948, byl nezapomenutelnou a velkolepou

slavností. Ke zdaru sletu přispěla i naše jednota počtem cvičenců ve všech složkách - muži, ženy, dorostenci, dorostenky a žactvo.

V dobových dokumentech absolutně překryly všechny předpokládané zprávy o dokonalém provedení sletových skladeb, dobrém organizačním zajištění i radostné atmosféře jakou Praha už 10 let nezažila, stížnosti, žaloby a vyšetřování spontánních projevů účastníků sletového průvodu, zejména před tribunou na Staroměstském náměstí, kde se novému prezidentu Klementu Gottwaldovi nedostalo náležitého holdu na úkor ovací pro bývalé prezidenty Masaryka a Beneše. Tato forma politického protestu se dostala do souznění s přihlížejícími Pražany a hosty z celé republiky do ještě ostřejší formy. Vládní místa reagovala již 9. července výhrůžným prohlášením. V jeho intencích pak generální sekretariát ÚAV NF vydal 23. 7. oběžník č. 16 s pokynem svým nižším složkám k okamžitému zahájení tzv. „očistného procesu“ v řadách sokolských činovníků i členstva. Tento očistný proces znamenal faktickou likvidaci Sokola. Také v naší jednotě byla provedena očista nejen vedení, ale i některých řadových členek i členů, kteří veřejně kritizovali politickou změnu po únoru 1948.

Dne 23. září t. r. byl uveřejněn článek v Jiskře tohoto znění: „S očistou v Sokole si ne lze zahrávat“. Také v moravskobudějovické jednotě sokolské se dostaly do správního výboru živly, které nejen že nesplňují a nedávají záruky socialistickému postoji Sokolstva vůči novému lidově demokratickému režimu, ale jsou zásadně proti všem pokrokovým zásadám. Zatímco se o této jednotě dříve velmi mnoho psalo, nikde nebyla zmínka, zda především vedoucí činitelé mají kladný poměr k socialistickému vývoji v naší republice. A my můžeme plným právem tvrdit, že jde o živly zpátečnické, a že především Sokol Moravské Budějovice to byl, který po stránce politické byl nám nejmenší zárukou správního postoje vůči novému typu naší lidové demokracie. Dosvědčují to ostatně okolnosti, že řada členů správního výboru nebyla připuštěna vůbec k volebním urnám. Soustřeďoval se tady v Sokole buržoazní, našemu pracujícímu lidu nepřátelský živel, který má kořeny ještě v první republice. Sokolská komise akčního výboru doporučila, aby správní výbor Sokola v Mor. Budějovicích vyloučil ze svých řad ty, kteří při sokolském sletu povykovali proti režimu a vládě. Avšak správní výbor tak neučinil a proti hlasům bratří komunistů zachránil člena, jemuž bylo naprosto jasně prokázáno, že patřil na sletu k reakcionářům.... Patří tedy do jednoho pytle se všemi, kteří na sletu udělali národu a republice neskonalou ostudu. Jsme plně přesvědčeni, že z jednání správního výboru budou vyvozeny ty nejtvrďší důsledky.“ (značka ved.)

Po XI. všesokolském sletu 13. 7. 1948 proběhlo sloučení AFK s TJ Sokol před slavnostním zápasem SK Jemnice - AFK promluvil Dr. Novák - ve sloučení vidí velkou naději pro další rozvoj tělovýchovy ve městě.

V té době byl starostou František Novák a jednatelem prof. Eduard Nechvátal.

Byly uspořádány tradiční Šibřinky s názvem „Z tance do tance“

Divadelní spolek Sokola provedl hru „Slovanské nebe“ s velkým úspěchem režie Vladimíra Šolce scénu vytvořil František Böhm.

17. 4. 1950 byla ustanovena závodní sokolská jednota Agrostroj. Po zřízení státního úřadu pro tělovýchovu a sport, byl jmenován tělovýchovným inspektorem Jiří Němec.

Hudební sbor Sokola uspořádal k 10. výročí zahájení činnosti koncert dechových hu-

deb pod vedením dirigentů, Viléma Reitera a Míly Cínka.

3. 12. 1951 pořádala TJ Sokol hudebně tělocvičnou akademii za účasti nářadlového družstva ATK. Z členů Sokola se účastnili dorostenci a žáci, žákyně, ženy cvičily s obručemi. Byl zaznamenán pokles tělocvičné aktivity našich členů.

3. 2. 1951 Šibřinky v rázu „Barevné stěpiny“ 6. 2. byly dozvuky šibřinek.

V únoru se konal sokolský závod branné zdatnosti, běh na lyžích a střelba do terče.

23. 2. 1951 se konala valná hromada Agrostroje Sokol (závodní sokolská jednota) při níž náčelník Karel Plaček odstupuje. Náčelníkem je zvolen František Plíšek a starostou František Benda. Současně proběhla valná hromada Sokola, jehož starostou byl zvolen prof. Eduard Nechvátal. Bývalý starosta JUDr. F. Novák dostal malou plaketu ČOS a odstoupil.

1. 12. 1951 Dochází ke sloučení místní tělocvičné jednoty Sokol a závodní jednoty Sokol VŽKG, pobočka Mor. Budějovice. Sokol VŽKG pořádal šibřinky v rázu „Veselý jarmark“ 23. 2. byly dozvuky šibřinek.

Květen 1952 ustanoven Sokol sdružených komunálních podniků.

7. a 9. 6. 1952 pořádán „Sokolský den“ Sokola VŽKG a Sokol komunální podniky.

12. 12. 1952 zemřel náš dlouholetý obětavý hospodář Ota Veselý. Zemřela Josefa Šustová nar. 1866 ve svých 88 letech. V roce 1899 se stala jednatelkou ženského odboru Sokola, který byl v tomto roce založen. Pomáhala svému muži v sokolské práci. Sokolové ji ve velkém počtu doprovodili na její poslední cestě.

12. 12. 1952 byla ČOS jako organizace zrušena.

Obnova Československé obce sokolské po listopadu 1989

V roce 1989 v malé tělocvičně Střední ekonomické školy v Dušní ulici v Praze prováděla nácvik malá skupina Sokolů. Skladby, kterou organizovali a uskutečnili zahraniční Sokolové v roce 1990 v Paříži, se skupina rozhodla ilegálně zúčastnit.

Ihned po 17. listopadu tato skupina ve složení sestry Sejková a Evaldová, (sestra Marie Provazníkové - náčelnice žijící v USA) a bratři Fon, Jandásek, Sejk a Uher, který přivedl bratra Bořivoje Petráka (rodáka z Jaroměřic nad/Rok. , prvního starostu ČOS po roce 1989, který 25. 1. 1992 na funkci rezignoval.) Tato skupina se sešla s činovníky z roku 1968, kteří připravovali v tomto období obnovu ČOS.

Uvedená skupina, jako mladší nástupnická generace Sokolů dostala od těchto činovníků, starší generace, pověření k vytvoření přípravného výboru pro obnovu Československé obce sokolské.

Po výzvě, uveřejněné v tisku 28. listopadu 1989, přípravným výborem, se hlásili další sokolové se snahou pomoci při znovuoobnovení. První oficiální akce, svolaná přípravným výborem, se konala 12. 12. 1989 v Městské knihovně v Praze V. Hlavním úkolem, který byl dohodnut, bylo zajisti registraci Sokola jako organizaci. To předpokládalo svolání sjezdu, který by schválil stanovy, jako podmínku pro registraci u Ministerstva vnitra.

První porevoluční sjezd se uskutečnil 7. ledna 1990 za účasti více jak dva tisíce Sokolů, včetně delegátů ze zahraničí. Sjezd schválil stanovy, které zpracoval přípravný výbor dle stanov, zpracovaných v roce 1968 i přes některé připomínky. Registraci stanov provedlo Ministerstvo vnitra pod číslem VSP I -1311/90-R. Tím byly vytvořeny předpoklady k obnově žup a jednot v rámci Československé obce sokolské a zahájení jednání o přijetí zákona k navrácení sokolského majetku.

Obnova Sokola v M. Budějovicích v roce 1991.

Obnova Tělocvičné jednoty Sokol v Moravských Budějovicích se uskutečnila na základě získaných informací od profesora Vladimíra Brunclíka ze Sokola Znojmo a od Ing. arch. Jiřího Herzána, prvního starosty župy pluk. Švece ze Sokola Třebíč. Dne 1. března 1991, kdy se sešla skupina ve složení Vladimír Waas, Jan Horák, Dr. Ladislav Novák, Vladislav Urbánek a Jaroslav Forman a vytvořila přípravný výbor pro obnovu jednoty Sokol. Jedním z prvořadých úkolů bylo svolat ustavující valnou hromadu a tím splnit podmínku pro znovuoobnovení Tělocvičné jednoty Sokol v rámci Československé obce sokolské.

Dne 20. 5. 1991, v 17. 00 hod. se uskutečnila I. valná hromada Tělocvičné jednoty Sokol Mor. Budějovice v malém sále sokolovny za přítomnosti 27 členů a 9 hostů. Z hostů byl přivítán starosta župy pluk. Švece bratr Ing. Jiří Herzán, starosta města Jan Horák a předseda TJ Mor. Budějovice pan Karel Kříž. Shromáždění 1. valné hromady uvítal bratr JUDr. Ladislav Novák a v úvodním slovu připomněl, že národ potřebuje sokolskou činnost a že na tuto obnovu jsme čekali dlouhých 43 let. Povstáním přítomných byla uctěna památka padlých sokolských odbojářů za druhé světové války. O historii moravskobudějovického Sokola přednesl projev Viktor Králík. Přítomní pozorně sledovali pozdravný projev bratra Jiřího Herzána, který m. j. řekl: „Obnova sokolské činnosti probíhá s obtížemi. Různé živly neuznávají právní a historické poslání Sokola snaží se jeho aktivity znemožnit. Vzdor této situaci obnovilo činnost již 503 jednot sdružujících 103 000 registrovaných členů. Je to nemalý úspěch. Utvořeno 37 sokolských žup a ta naše má sídlo v Jihlavě, protože v Třebíči nemáme zatím svůj stánek Třebíčská jednota má přes 800 velmi aktivních členů, zejména ve styku s přírodou. Otázka peněz na činnost jednot je zajišťována prostřednictvím Sazky, jejímž člen je i ČOS. “ Popřál našim členům a zvolenému výboru odhodlání, soustavné a trpělivé překonávání překážek. Bratr dr. Novák seznámil přítomné s nejbližšími úkoly, které byly zahrnuty do usnesení z této valné hromady. Dále bylo přikročeno k volbě výboru. Předsedkyně volební komise sestra Draha Horáková doporučila volbu aklamací s čímž přítomní souhlasili. Volba byla spontánní a do jednotlivých funkcí byli navrženi: starosta Vladimír Waas, jednatel JUDr. Ladislav Novák, náčelník Vladislav Urbánek, náčelnice Jana Dostálová, vzdělavatel Viktor Králík a hospodář Jaroslav Forman, členové Eva Strejčková, Karel Kříž, dozorčí komise: Miroslav Bachel, zapisovatelem byl zvolen bratr František Žák. Navržený výbor byl zvolen jednohlasně. Před závěrem pozdravil přítomné starosta města Jan Horák. Řekl, že vítá obnovení sokolské činnosti. V závěru poděkoval zvolený starosta bratr Waas za důvěru a ujistil přítomné, že výbor, i když je složen ze starších členů, bude pravidelně pracovat tak, aby se nemusel za svoji činnost stydět a předá svěřený mu majetek svým nástupcům v dobrém stavu.

V usnesení této I. valné hromady bylo zajistit registraci naší jednoty u ČOS v Praze, uplatnit požadavky na navrácení bývalého sokolského majetku jak nemovitostí, tak i věcí movitých, a to tak, aby faktické převedení bylo uskutečněno k 1. 7. 1991.

Přípravit protokol o navrácení majetkových práv mezi ČSTV a Sokolem Mor. Budějovice a navázat oficiální jednání se stávajícím uživatelem s Tělovýchovnou jednotou Mor. Budějovice tak, aby k podpisu dohody došlo 1. 7. 1991.

V průběhu měsíce června navázat oficiální jednání se členy ZRTV a členy jednotlivých oddílů Tělovýchovné jednoty M. Budějovice tak, aby mohla být stanovena pravidla užívání předmětného sokolského majetku i v těch případech, že se neuskuteční dobrovolný přestup členů oddílů do Sokola.

Sestavit rozpočet Sokola na II. pol. 1991 na vlastní činnost i na případné nutné opravy budov a zařízení v požadovaném rozsahu.

Předsedové jednotlivých sportovních oddílů, které přestoupí do Sokola se stávají členy rozšířeného výboru.

Přítomní členové se zavazují, že každý přispěje k rozšíření členské základny jednoty tím, že získá minimálně jednoho nového člena.

Projednat s redakční radou Zpravodaje města Mor. Budějovic vydání článku o historii Sokola a jeho znovuzaložení po 43 letech a s výzvou k občanům o spolupráci. V I. čtvrtletí 1992 svolat II. valnou hromadu Sokola Mor. Budějovice.

Ustavující valná hromada jednoty se konala 20. května 1991 v malém sále sokolovny. Na základě zasláního evidenčního listu, krátce po ustavující valné hromadě, byla jednota dne 1. 6. 1991 zaregistrována v rámci ČOS pod registračním číslem 37102813. Jednota se tím stala právním subjektem a mohla zahájit se současným uživatelem Tělovýchovnou jednotou Mor. Budějovice jednání o navrácení majetkových práv k majetku, který ji byl odejmut v roce 1948, v souladu s ustanovením zák. č. 173/90 Sb. , kterým byl zrušen zák. čís. 68/1956 Sb. o organizaci jednotné tělesné výchovy

Žádost o navrácení majetkových práv,

zaslaná Tělovýchovné jednotě Mor. Budějovice obsahovala položkový seznam majetku s požadavkem navrácení k 1. 7. 1991. Následně byla žádost doplněna potřebnými doklady. Původní odmítnutí našich nároků na navrácení bylo zástupci Tělovýchovné jednoty ovlivněno nepřesnou formulací pokynů vydaných ČSTV.

K definitivnímu vyřešení tohoto sporu došlo 22. 8. 1991 při jednání za účasti zástupce ČSTV JUDr. Zuzky, zástupců Tělovýchovné jednoty Mor. Budějovice, zástupce župy pluk. Švece ing. Jiřího Kozla, členů ČOS Pavla Míči a JUDr. Ludmily Neprašové. Dále byl přítomen starosta města Jan Horák a zástupci Tělocvičné jednoty Sokol Mor. Budějovice V. Waas, JUDr. L. Novák, Viktor Králík, Eva Strejčková, V. Urbánek, J. Dostálová, F. Žák.

Bylo dohodnuto vypracovat návrh dohody o navrácení majetkových práv zástupci Sokola do konce srpna 1991 a to na základě a v rozsahu původně uplatněných nároků, poslední z nich ze dne 10. 6. 1991 a 1. 10. 1991.

Návrh byl v termínu předložen a definitivní dohoda o navrácení majetkových práv byla podepsána 19. 9. 1991 a 1. 10. 1991 schválena vlastníkem Výkon. výborem ČSTV v Praze. Dne 3. 10. 1991 byl majetek předán a 25. 11. 1991 byla Sokolem podána žádost o zápis vlastnického práva k nemovitostem, v evidenci nemovitostí. Tím byly vytvořeny předpoklady k tomu, aby bylo kde cvičit a sportovat.

Předmětem restituce dle zák. 173/1990 Sb. nebyly základní prostředky a DKP, které se nacházely v prostorách „Kina na Valech“.

Tento majetek podle rozhodnutí ze dne 24. 5. 1993 o bezúplatném převodu dle zák. č. 172/1991 Sb. získalo Město Mor. Budějovice od Okresní správy kina Třebíč.

Na základě žádosti Tělocvičné jednoty Sokol, město jako vlastník a dárcce, základní prostředky DKP smlouvou ze dne 3. 3. 1995 jednotě za určitých podmínek přenechal jako náhradu za původní vybavení kina, které při přestavbě kina bylo zlikvidováno. Po právu se jednota od 3. 3. 2005 stala vlastníkem.

Investice, opravy, rekonstrukce, modernizace sokolovny a jejího vybavení v období 1991-2008.

Když bylo ukončeno jednání o navrácení majetku a kl. 1. 1992 byl ukončen přestup některých oddílů do Sokola, výbor jednoty v následujícím období věnoval pozornost v prvé řadě organizačním záležitostem jednoty a zajišťování provozu, dále potom přípravám na postupné provádění oprav a potřebných rekonstrukcí nejen budovy sokolovny, ale i sportoviště, neboť jejich stav byl zanedbaný, všeobecně nepříznivý. Rovněž bylo jednáno o možnostech zřízení dalších oddílů všestrannosti a sportu. Veškeré záměry však byly limitovány nedostatkem finančních prostředků.

V roce 1993 bylo rozhodnuto o zřízení FIT centra v bývalé výborovně a o jejím rozšíření do prostoru šatny. Svépomocí byla opravena podlaha, postavena zeď. Celý prostor byl vymalován, rekonstruováno bylo osvětlení. Vybavení FIT centra zařízením jak domácí výroby, tak z dovozu bylo získáno od Centra Condic KSK kupní smlouvou ze dne 15. 10. 1993. Zaplacená byla ve třech dohodnutých splátkách, poslední s termínem 30. 6. 1994.

Ze začátku bylo uvažováno i s provozem FIT centra pro veřejnost a tím s určitým finančním zdrojem. Živnostenské oprávnění k provozu tělovýchovných sportovních zařízení a zařízení sloužících regeneraci a rekondici získala jednota 25. 12. 1993 od Okresního živnostenského úřadu v Třebíči. Současně byl založen nový oddíl kulturistiky.

Později v důsledku organizačních a personálních záležitostí a omezených prostorových možností, došlo ke zrušení provozu FIT centra pro veřejnost. Od té doby slouží jako posilovna oddílu kulturistiky a je permanentně využívána.

Větší investiční akcí byla výstavba tenisových kurtů, o které bylo rozhodnuto dne 12. 12. 1996 na rozšířené výborové schůzi. Rozhodnutí o výstavbě pěti antukových tenisových dvorců bylo ovlivněno příslibem tehdejšího poslance sněmovny a nynějšího starosty města Ing. Vlastimila Bařinky o možnosti získání milionové dotace z prostředků státního rozpočtu a zprostředkováním dlouhodobé výhodné půjčky u České spořitelny v Třebíči. Rozhodnutí bylo dále podpořeno závazkem členů tenisového oddílu podílet se finančně při splácení půjčky. Výstavba byla dále zdůvodněna potřebou s ohledem na růst členské základny a kladným ohlasem veřejnosti při pořádání tenisových turnajů, které od roku 1994 na dosavadních čtyřech kurtech pořádal tenisový klub. Ten 6. 11. 1996 s veškerým majetkem přestoupil do Sokola a tím ukončil svoji existenci.

Dlouhodobá úvěrová smlouva o půjčce ve výši 750 tis. Kč byla u České spořitelny pobočka Třebíč uzavřena 30. 6. 1997. Roční splátky 150 tis. Kč a úroky ve dvou termínech byly splaceny po dobu pěti let. Půjčka byla podmíněna poskytnutím dotace ve výši 1 milion Kč ze státního rozpočtu, která byla splněna. Bylo vyhlášeno výběrové řízení. Zemní práce, odvodnění, oplocení, postavení opěrné zdi provedla firma Stavitel s. r. o a povrchovou úpravu včetně antuky firma Sibera z Mladé Boleslavi. Průběh výstavby zajišťovali členové oddílu tenisu. Kolaudace se uskutečnila 5. 5. 1998.

Mimo výstavbu kurtů zajistil oddíl tenisu v tomto areálu v roce 1995 opravu skladu na šatny oddílu včetně víceúčelového zařízení, opravu kamenné opěrné zdi, na kterou přispěla ČOS částkou 100 tis. Kč V roce 2000 zavlažovací vrtanou studnou s vodojemem, kterou zhotovil Georing Jihlava v hodnotě 93 tis. Kč. V roce 2003 financoval oddíl tenisu

stavbu zděného skladu za 282 tis. Kč. Ročně během sezóny financuje údržbu tenisového areálu.

V roce 2006 bylo z prostředků získaných z grantu Vysočiny ve výši 24 tis. Kč opraveno drátěné oplocení antukových volejbalových hřišť.

V roce 2004 byla zahájena v I. etapě oprava zděného oplocení volejbalových hřišť. Z vnitřní strany byla odstraněna omítka, proveden výkop pro odvodnění, položena drenáž. Zídka zastřešena krytinou Bramac-max v původním provedení (tvaru).

Celkový náklad 236 tis. Kč, z toho grant ČOS 166 tis. Kč. II. etapa s rozpočtovými náklady 191 tis. čeká na dokončení.

V roce 2005 byl založen oddíl cyklistiky. Na žádost jednoty Rada města Mor. Budějovice uzavřela s jednotou dne 26. 8. 2005 smlouvu o výpůjčce na pozemek pro vybudování biketrialového areálu. Jeho výstavbu zajišťují etapově svépomocí členové oddílu. Výstavba tohoto areálu je velkou měrou dotována městem z prostředků na podporu rozvoje aktivit mládeže. Kovovou startovací plošinu zhotovil a instaloval sponzor Budest s. r. o. MorBudějovice.

Od roku 2007 obnovil svoji činnost oddíl šachu, který velmi úspěšně reprezentuje oddíl mladých šachistů.

Pokud se jedná o potřebné vybavení oddílů všestrannosti a sportu, bylo běžně opravováno, prováděny předepsané revize a dle potřeb běžně doplňováno nákupem nových pomůcek. Byly zakoupeny např. rehabilitační gymnastické míče, STEPY bedny, posilovací náčiní, dresy, HACK-DŽEP, žíněnky, odrazový můstek, tělocvičná koza, gymnastický 12 m koberec apod.

Tělocvična byla ozvučena novou soupravou. Na její instalaci a finančním zajištěním se značnou měrou podílel František Dostál, ředitel ZŠ na Havlíčkově ulici.

Tělocvična a veškeré prostory budovy byly několikrát vymalovány. Šatna I vybavena novými věšáky a lavicemi. Opraveno bylo obložení stěn v tělocvičně, v roce 2001 Rostislavem Koudelkou z Dolních Katan a později Frant. Mikyskou.

K zajištění rozsáhlejších a finančně náročnějších akcí, spojených s rekonstrukcí a modernizací zařízení sokolovny, hledala jednota další možnosti získáváním vlastních finančních zdrojů.

V roce 1996 bylo rozhodnuto o dokončení rozestavěné přestavby předsálí kina, na restauraci. Zahájeno Plyno-servisem Železný.

Tento vstupní prostor do kina byl využíván pouze dvakrát týdně při provozu kina, tedy minimálně. Bylo postaveno zcela nové sociální zařízení, instalováno lokální teplovodní vytápění, uskutečnila se generální oprava elektrické instalace. Později bylo instalováno účinné odsávací zařízení. Získané finanční prostředky z nájemného obou restauračních zařízení snižovaly a dosud snižují předepsanou povinnou finanční spoluúčasť jednoty při získání dotace na každou akci realizovanou jakoukoliv formou.

V srpnu 1995 byla vyhloubena skružená studna jako zdroj užitkové vody pro celou sokolovnu. Instalační práce provedl Frant. Procházka ze Šebkovic, zemní práce STABO Mor. Budějovice, elektrický přívod ELKO Jana Kocába z Mor. Budějovic. Vrtané práce včetně osazení skruží provedla firma Ing. Pavel Baar ze Zhoře. Celkový náklad činil 98 tis Kč.

V souvislosti s celkovou rekonstrukcí systému vytápění budovy sokolovny bylo v roce 2002 v kině instalováno teplovzdušné vytápění. Při instalaci byla využita stávající vzduchotechnika, její rozvody byly zaizolovány. Teplovzdušná jednotka byla vybavena automatizací, která v případě potřeby zajišťuje přívod čerstvého vzduchu. Strop kinosálu byl v roce 2002 zateplen nákladem 80 tis. Kč. Instalace izolační stěny oddělující jeviště od hlediště kinosálu, značnou měrou přispěla ke snížení tepelných ztrát. Zhotovil ji Fr. Mikyska z Mor. Budějovic. V prostoru, který je v současnosti nazýván malý sál, byla v roce 2002 instalována stropní konstrukce z příhradových dřevěných nosníků, které vyrobil Agstav Jihlava a provedl jejich montáž v hodnotě 83 tis. Kč. Konečnou úpravu podhledu provedlo opět truhlářství F. Mikysky v nákladu 76 tis. Kč. Zateplení stropu bylo provedeno svépomocí. Instalací plynového sálového zářiče, teplovodní jednotky a zářivkového osvětlení byl získán další potřebný zateplený prostor nejen pro cvičence oddílu všestrannosti, ale i pro pořádání různých kulturních akcí.

V roce 1999 bylo zahájeno jednání o rekonstrukci ústředního topení, které bylo v havarijním stavu. Dokumentaci systému vytápění projektovala kancelář Petra Taflíře a plynové rozvody projekční kancelář Ivo Hose, oba z Grešlova Mýta.

Dosavadní neekonomické vytápění párou pomocí dvou kotlů na pevná paliva upravené na vytápění plynem s hodinovou spotřebou 100 m³, bylo nahrazeno v tělocvičně sálovými plynovými zářiči. Podloubí a galerie lze vytápět teplovodním systémem. V šatně I včetně sálu stolního tenisu a sociálního zařízení a v šatně II jsou tyto prostory vytápěny lokálními teplovodními jednotkami pomocí plynových turbokotlů.

Tento navržený systém vytápění znamenal 80% úsporu ve spotřebě plynu, došlo ke zrušení kotelny a odpadly pravidelné revize. Dále se ušetřila pracovní síla pro obsluhu kotelny. Zařízení kotelen v roce 2001 demontoval Karel Jaroš z Hostima. Veškeré instalované jednotky jsou ovládány automaticky soupravou bezdrátových termostátů.

Celkové náklady 2, 446 tis. Kč Tuto modernizaci bylo možno uskutečnit na základě finanční dotace z ČOS ve výši 1, 700 tis. Kč (z toho v roce 2001 1 200 tis. Kč a v roce 2002 502 tis. Kč.) Rozdíl financovala jednota z vlastních prostředků. Rekonstrukci provedla firma Plynoservis Železný Mor. Budějovice.

V části budovy sokolovny byla provedena modernizace zastaralého nevyhovujícího neekonomického osvětlení. V tělocvičně bylo instalováno úsporné a výkonné výbojkové osvětlení. V podloubí, na galerii a v šatně II v hliníku provedené rozvody nahrazeny měděnými, stávající osvětlovací tělesa zářivkami v celkovém nákladu 656 tis. Kč. Modernizaci provedla firma Plyno-elektro Železný.

V roce 2003 během prázdnin byla provedena generální oprava parketová podlahy v tělocvičně a v části podloubí. Stávající parketová podlaha, která vykazovala několika milimetrové mezery, byla uvolněná a tím z bezpečnostního hlediska nevyhovující. Byla celá demontována, vyhovující parkety mechanicky očištěny, poškozené nahrazeny novými. Při této příležitosti bylo instalováno bezpečné kotevní uchycení v betonových základech pro závodní hrazdu. Kotevní uchycení dodal Rotven Vyškov. Při montáži parket došlo k jejich upevnění k podlaze. Před nátěrem protiskluzovým lakem byly vyznačeny hrací plochy pro volejbal a košíkovou. Podlaha byla odvětrána. Rekonstrukci provedla parketařská firma Štědrý ze Znojma. Celkové náklady 339 tis. Kč (z toho grant Vysočiny 98 tis. Kč a 241 tis. Kč jednota.)

Rekonstrukce střešního pláště sokolovny byla s ohledem na finanční možnosti prováděna etapově od podzimu roku 2003 a ukončena v roce 2006. Původní krytina s několikaletou prošlou garanční lhůtou, byla v havarijním stavu. Při deštivém počasí docházelo k zatékání nejen do půdního prostoru a tím k prosakování stropů, ale i k protékání až na podlahy. Během rekonstrukčních prací byla stávající krytina demontována, celá plocha 2023 m² byla pokryta fólií a novým latěním. Nový střešní plášť je z krytiny Bramacmax. Veškeré oplechování je provedeno v mědi, všechny světlíky a štíty byly natřeny. Nefunkční komíny zbourány.

Po výběrovém řízení byla rekonstrukce zadána pokrývačství Miroslavu Kalábovi z Komárovic. Celkové náklady na rekonstrukci 2, 308 tis. Kč. Byla financována v roce 2003 dotací z kraje Vysočina 50 tis. Kč, v roce 2006 dotací z MŠMT v hodnotě 500 tis. Kč a 50 tis. Kč z grantu župy pluk. Švece v roce 2006. Dále půjčkou od Města Moravské Budějovice ve výši 150 tis. Kč, splatnou ve třech splátkách, (poslední splátka s termínem 31. 12. 2006) a půjčkou v hodnotě 200 tis. Kč od firmy Plyno-elektro servis. Jednota z vlastních prostředků postupně hradila v jednotlivých letech půjčky a rozdíl mezi dotacemi.

V roce 1998 při stavební rekonstrukci ubytovny, kterou provedl Karel Bouda z Třebelovic za 88 tis. Kč, došlo také k rozšíření sociálního zařízení. Současně byla provedena generálka osvětlení. V ubytovně bylo instalováno teplovodní vytápění turbokotlem.

V roce 2006 došlo k modernizaci zařízení ubytovny v souvislosti s vyhlášeným grantem kraje Vysočina. Ubytovna byla vybavena novým nábytkem a lůžkovinami. Celkové náklady 50 tis. Kč grant Vysočiny 23, 6 tis. Kč. Certifikát turistické ubytovny byl udělen 15. 12. 2006 Českým svazem turistiky.

V roce 2005 byla rekonstruována kuchyň. Při rekonstrukci topení byl zde instalován plynový ohřívač vody, který je současně napojen na sprchy vedle tělocvičny. Byla položena nová dlažba, provedena rekonstrukce osvětlení a kuchyň byla vybavena novým nábytkem a z velké části zakoupeno kuchyňské vybavení.

Celkové náklady 68 tis. Kč.

V roce 2007 byl při generální opravě v šatnách odstraněn havarijní stav na elektrické instalaci, která z hlediska bezpečnosti nebyla schopna provozu. Generálku provedli učni SOŠ Mor. Budějovice, materiál dodala firma ELCO M. Budějovice.

Celkový náklad 60 tis. Kč.

V tomto roce byla opravena část kanalizace s napojením na kanalizační síť nákladem 106 tis. Kč (z toho grant župy pluk. Švece 50 tis. Kč.) Opravu provedla firma STABO M. Budějovice.

Poslední velkou investiční akcí, o které je nutno se zmínit, byla oprava fasády na budovách sokolovny. Tuto investiční akci umožnilo kladné vyřízení žádosti o dotaci z MŠMT. Rozpočtový náklad činil 2,561 tis. Kč, z toho dotace od MŠMT 1. 780 tis. Kč, rozdíl 30% ve výši 771 tis. Kč financovala Jednota za účinné sponzorské finanční spolupráci těchto podnikatelů STABO s r. o. M. Budějovice, BAST s r. o. M. Budějovice, Vonka pekárna M. Budějovice, Z Trans s. r. o. M. Budějovice. Ve výběrovém řízení uspěla firma INEX s. r. o. M. Budějovice.

V minulosti nebyla fasáda nijak opravována, pouze ve vnitřním traktu byl na stávající vápenocementovou omítku proveden nevhodný cementový nástřík. Postupně došlo

k narušení omítek a stav před rekonstrukcí byl označen za havarijní. Celkový vzhled působil ponuře a nepřispíval k estetickému vzhledu v této frekventované části města. Poškozené omítky z roku 1930 byly odstraněny až na cihlový základ. Po očištění byl proveden cementový postřik a nahozena dvouvrstvá vápenocementová omítka. V místech, kde vykazovalo zdívo větší vlhkost, bylo omítnuto asanační omítkou. Veškeré plochy stěn následně byly upraveny aktivovaným štukem s přísadou KLBIM universa. Před úpravou silikovým štukem a před potěrem silikátovou klim. barvou byla původní malta odstraněna.

Zčásti poškozené oplechování říms a parapetů bylo demontováno a nahrazeno novým. Původní zbytky nátěrů na dveřích a oknech byly odstraněny opálením a natřeny dvakrát fermežovou barvou. Natřeny byly střešní okapy a svody, současně byly natřeny plechové střechy nad přístavky. Opravená budova sokolovny působí radostně a přispěla značnou měrou ke zlepšení celkového estetického vzhledu této sokolovny.

V přehledu jsou uvedeny jen ty nejvýznamnější akce, které se podařilo jednotě v období 1992 až 2007 uskutečnit. Veškeré akce byly financovány jednak z prostředků státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, z investičních zdrojů ČOS, z grantů župy pluk. Švece, kraje Vysočina a také ČOS, půjčkami, sponzorskými dary a ve všech případech minimálních 30% finanční spoluúčasti jednoty.

Veškerou agendu spojenou s realizací uvedených akcí zajišťovala malá skupina členů výboru. Tuto skupinu tvořili členové narození v době existence prvního Československého státu. Možno ji nazvat pokračující, bohužel poslední sokolskou generací, která navázala na generaci předcházející.

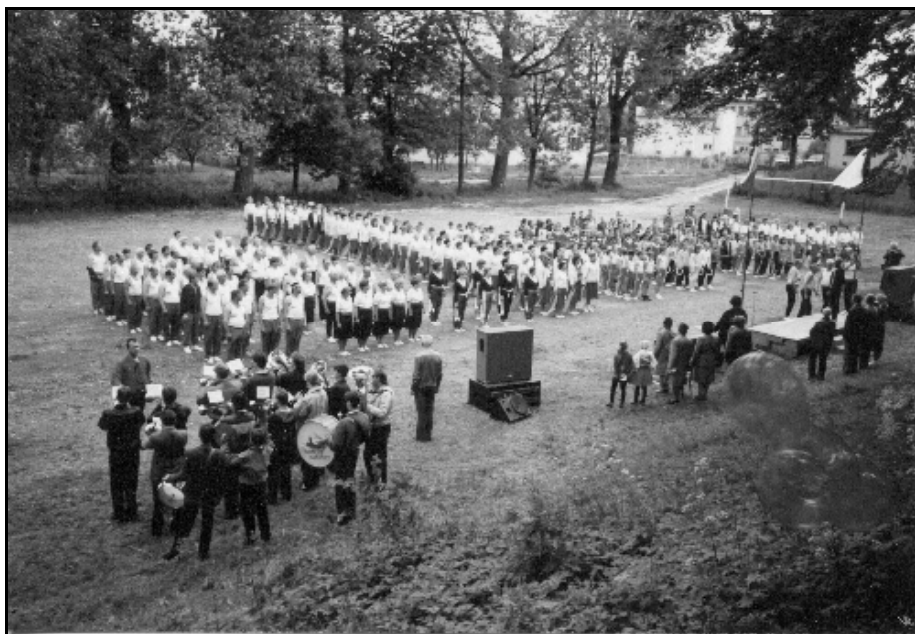
Tato skupinka výboru zajišťovala shora uvedené akce jak po stránce administrativní, zpracovávala investiční záměry, prováděcí projekty, zajišťovala potřebné přílohy, následné financování, kontrolovala průběh oprav a v konečné fázi pak zpracovávala závěrečná hodnocení dotovaných akcí. Někteří z nich věnovali nespočet hodin při opravách budov a jejich zařízení. Vše to dělali dobrovolně, nezištně, bez nároků na odměnu, s úctou a pokorou k hodnotám, které vytvořila jejich starší generace, která našemu městu postavila jak první sokolovnu u svatého Jana, tak i současnou sokolovnu. Byli vedeni snahou o obnovu majetku nejen do původního stavu, ale pokud možno modernizací dosáhnout stavu odpovídajícího současným požadavkům.

Výbor České obce sokolské některým z nich udělil medaili jako uznání za obětavou činnost ve prospěch sokolského hnutí. Sestře Evě Strejčkové - ekonomce - bronzovou medaili, bratru Vladimíru Waasovi, bývalému členu předsednictva výboru ČOS, dlouholetému starostovi župy pluk. Švece a současnému starostovi jednoty, stříbrnou medaili, bratru Vladislavu Urbánkovi - bývalému náčelníku jednoty- bronzovou medaili, bratru JUDr. Ladislavu Novákovi - bývalému předsedovi smírčí komise ČOS, dlouholetému členu předsednictva výboru župy pluk. Švece a současnému jednateli jednoty, bronzovou a stříbrnou medaili, bratru Janu Strejčkovi - hospodáři jednoty bronzovou medaili.

Mnoho bylo dosud vykonáno - mnohé čeká dokončit a dále zdokonalovat. To čeká dnešní novou nastupující generaci, která získávala zkušenosti v jiné době, v době existence sjednocené tělovýchovy. Je tedy pochopitelné, že vzniká zcela jiný Sokol, než který existoval v minulosti.

Slet 1994

Sokolský slet 2000

Cvičení na míčích

TJ Sokol Moravské Budějovice, VOLEJBAL - Memoriál G.Kryla 2004

TJ Sokol Moravské Budějovice, volejbal - muži, účastník 2. ligy 2005+06

TJ Sokol DDM Moravské Budějovice, žáci OkP 2004÷5

TJ Sokol Moravské Budějovice, VOLEJBAL - ženy, OkP 2001÷02

Volejbal

Gymnastika

Gymnastika

Gymnastika

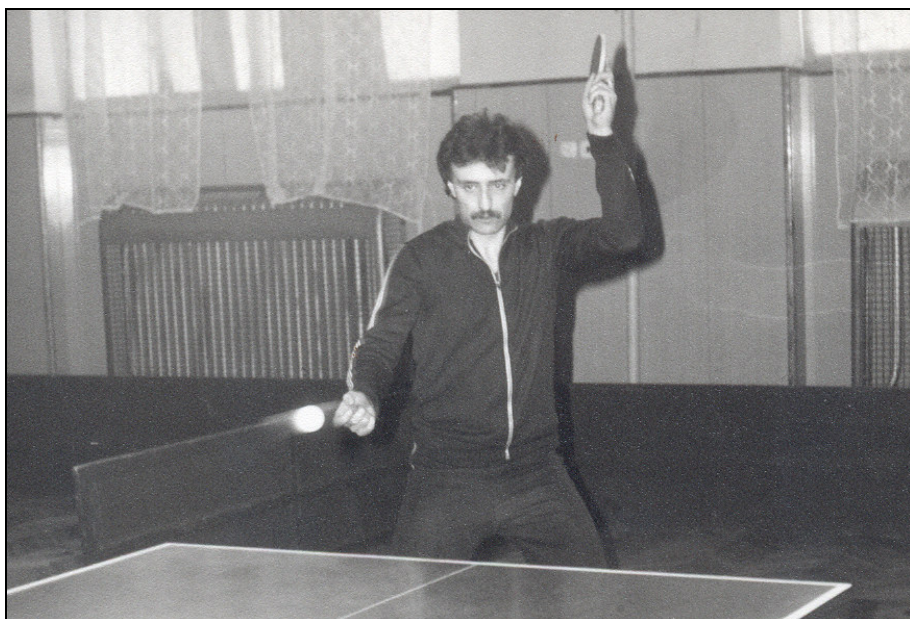
Oddíl turistky

Oddíl turistky

Stolní tenis (1970)

Stolní tenis

Stolní tenis (1998)

Kulturistika

Kulturistika

Aerobic (Sokolské šibřinky 2009)

Aerobic

Aerobic

Tenis

Tenis

Mezitím po ustavující valné hromadě Sokola bylo zahájeno jednání s členy a zástupci oddílu ZRTV a jednotlivých sportovních oddílů Tělovýchovné jednoty Mor. Budějovice a bylo jim nabídnuto pokračování ve své činnosti v rámci Sokola.

Této nabídce k dobrovolnému vstupu využily všechny oddíly mimo oddíly kopané a vodáků.

Vstup do Sokola se uskutečnil k 1. 1. 1992.

Ve smyslu dohody ze dne 19. 9. 1991 o navrácení majetkových práv požádali přestupující vedoucí oddílů do Sokola Tělovýchovnou jednotu Mor. Budějovice o bezplatný převod majetku, který oddíl dosud užíval pro svoji činnost. Přílohou této žádosti byl inventurní seznam. Majetek byl přestupujícímu oddílu převeden.

K dobrovolnému přestupu se rozhodly tyto oddíly:

Oddíl	předseda	v počtu členů
tenis	MUDr. Jaromír Louda	45
lední hokej	N. Horák	15
košíková	Jan Tesař	14
odbíjená	Lubomír Kovář	20
šachy	Alois Salák	20
stolní tenis	MUDr. Frant. Pavlíček	29
ZRTV		302

Od 1. 1. 1992 se v rámci Sokola začalo cvičit a sportovat.

K uvedenému datu se rozšířil výbor o předsedy oddílů, kteří vstoupili do Sokola. V roce 1992 se konaly dvě valné hromady. První řádná 27. února, na které došlo k doplňující volbě. Do výboru byly zvoleny Štěpánka Tallová, matrikářka a MUDr. Marcela Pídrová, vzdělatelka. Do revizní komise Ing. Drahomíra Sedláková a František Živný. Volební období byla zpočátku dvouletá, v současnosti jsou tříletá. Přehled činovníků Sokola je uveden v tabulce.

Vyvrcholením činnosti na úseku sokolské všestrannosti bylo uspořádání oblastního sokolského sletu 11. června 1994 v našem městě. Původně se uvažovalo pouze s ukázkou skladeb veřejnosti, které nacvičovala jednotka jen na akademii, která se uskutečnila 5. května 1994.

Obrat nastal po veřejném cvičení, které uspořádal Sokol Želetava, kterého se naše jednotka zúčastnila. Na výborové schůzi 28. dubna 1994 předložil jednatel návrh na uspořádání okrskového sletu s cílem ukázat veřejnosti další sklady nacvičované pro XII. všesokolský slet, který se konal dne 1. - 6. července 1994 v Praze. Nezávisle na definitivním rozhodnutí členové výboru zahájili v rámci předšletové aktivity úpravu prostoru pod tenisovými dvorci. Dále byl upraven prostor původní zborovské dráhy a přístupová cesta do obou prostorů. K definitivnímu a možno konstatovat k historickému rozhodnutí došlo na výborové schůzi dne 12. 5. 1994, na které byl stanoven termín okrskového sletu na 5. července 1994. Vzhledem k tomu, že se mezitím podařilo zajistit účast z dalších jednot mimo okrsek Moravské Budějovice, došlo ke změně termínu konání sletu na 11. června 1994 a původní název změněn na Oblastní sokolský slet. Scénář sletu vypracoval jednatel a na rozšířeném jednání výboru byl 26. 5. 1994 schválen. Byl to radostný okamžik,

neboť po 46 letech Sokolové znovu nastoupili nejen k oblastnímu sletu, ale zúčastnili se dalších veřejných cvičení, župního sletu a vystoupili na XII. Všesokolském sletu v Praze na Strahově. V souvislosti s konáním oblastního sletu se uspíšilo i zhotovení nového sokolského praporu o jehož potřebě výbor dříve rozhodl. Sestra Věra Nováková z vlastní iniciativy zahájila peněžní sbírku mezi členy jednoty. Pořizovací náklady praporu činily 4 430 Kč. Byl zhotoven dle původního, ale ve větší velikosti. Finanční zabezpečení sletu bylo zajištěno jednotě peněžními dary u místních podnikatelů, které získala sestra Věra Nováková a věcnými dary pro stravování získané sestrami L. Večeřovou, E. Kovářovou a E. Strejčkovou. Práce spojené s občerstvením cvičenců zajistily sestry E. Kovářová, V. Nováková, L. Hrochová, A. Formanová, D. Horáková, E. Strejčková, M. Křivánková, J. Fryčová a Z. Slámová. Celkové náklady činily 9 070 Kč a byly kryty vstupným, finančními a věcnými dary. Zůstatek 94, 30 Kč byl předán do pokladny jednoty. Pořadatelskou službu zajišťovaly sestry Zd. Kuchaříková, Částková, M. Živná, E. Šimečková, Zelenková, H. Doležalová, dále bratři MVDr. B. Dvořák, M. Durda, Fr. Křivánek, Fr. Chleboun, Ing. Ivo Novák, Ing. M. Roupec, V. Waas a Dr. L. Novák, moderátorkou Ing. Ivona Švaříčková.

Program sletového dne:

Dopolední koncert dechové hudby M. Kratochvíla na náměstí Míru ve 12. 30 hod. byl sraz u Masarykovy školy, následoval průvod přes náměstí ČSA, náměstí Míru, ulici Sokolskou na cvičiště. Ve 14 hod. se uskutečnil nástup cvičenců, následovalo vztyčení vlajek, zazněla hymna, po zahájení vystoupily mažoretky. Následovalo vystoupení cvičenců. Na úvod „Rodiče a děti“, na závěr vystoupila „Věrná garda“.

Účast členů naší jednoty na župním sletu a na XII. sletu v Praze:

1. starší žákyně - 11 vedoucí cvičitelka Jarmila Reháková
2. žáci a dorostenci - 6 vedoucí cvičitel Vladislav Urbánek
3. ženy Karneval - 8 vedoucí cvičitelka Jana Dostálová
4. věrná garda - 16 žen a 1 muž vedoucí cvičitelka Libuše Večeřová

ČLENOVÉ VÝBORU JEDNOTY 1991-2009

Rok	Starosta	misto- starosta	náčelník	Náčelnice	Jednatel	Ekonom	Hospodář	Matrika	Dozorčí komise	Vzdělávatel	Zapisovatel	členové
1991	V. Waas		V. Urbánek	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman		M. Bachel	V. Králík	F. Žák	K. Kříž
1992	V. Waas		V. Urbánek	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman	Š. Tallová	Ing. Sedláková F. Živný	MUDr. Pídrová	F. Žák	L. Kovář, Dr. Louda, J. Tesař, J. Horák, V. Strnad, Dr. Pavlíček
1993	V. Waas		V. Urbánek	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman	Š. Tallová	Ing. Sedláková F. Živný	MUDr. Pídrová	F. Žák	L. Kovář, Dr. Louda, J. Tesař, J. Horák, V. Strnad, Dr. Pavlíček
1994	V. Waas		V. Urbánek	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman	Š. Tallová	Ing. Sedlák F. Živný	MUDr. Pídrová	F. Žák	L. Kovář, Dr. Louda, J. Tesař, J. Horák, V. Strnad, Dr. Pavlíček
1995	V. Waas	Ing. Tesař	V. Urbánek Zástupce H. Doležalová	J. Dostálová Zástupce Y. Švaříčková	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman J. Strejček	Š. Tallová	Ing. Sedlák D. Čiháček	MUDr. Pídrová	F. Žák	Dr. Louda, Dr. Pavlíček, Dr. Horáková, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, Dr. Dvořák
1996	V. Waas	Ing. Tesař	- - -	- - -	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman J. Strejček	Š. Tallová	Ing. Sedlák D. Čiháček	MUDr. Pídrová	F. Žák	Dr. Louda, Dr. Pavlíček, Dr. Horáková, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, Dr. Dvořák
1997	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková	J. Dostálová Y. Švaříčková H. Doležalová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman J. Strejček		D. Čiháček M. Křivánková M. Janoušková	MUDr. Pídrová	F. Žák	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
1998	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková	- - -	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Forman J. Strejček		D. Čiháček M. Křivánková M. Janoušková	MUDr. Pídrová	F. Žák	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
1999	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Strejček		D. Čiháček M. Křivánková M. Janoušková	MUDr. Pídrová	F. Žák	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
2000	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková	J. Dostálová	JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Strejček		D. Čiháček M. Křivánková M. Janoušková	MUDr. Pídrová	F. Žák	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
2001	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková		JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Strejček		D. Čiháček M. Křivánková M. Janoušková	MUDr. Pídrová	F. Žák	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
2002	V. Waas	Ing. Tesař	J. Reháková		JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
2003	V. Waas		J. Reháková		JUDr. Novák	E. Strejčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	F. Veverka, Dr. Pavlíček, L. Kovář, V. Strnad, R. Čech, A. Průša,
2004	V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	J. Žák, L. Kovář, F. Veverka, Dr. Pavlíček, K. Vybíral, J. Procházka, R. Řiháček
2005	V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	J. Žák, L. Kovář, F. Veverka, Dr. Pavlíček, K. Vybíral, J. Procházka, R. Řiháček
2006	V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	J. Žák, L. Kovář, F. Veverka, Dr. Pavlíček, M. Vybíral, J. Procházka, R. Řiháček
2007	V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	Dr. Pavlíček, F. Veverka, J. Klímt, L. Kovář, P. Viskot, JUDr. Novotná, Ing. M. Fučíková, L. Konvalina, M. Inderka
2008	V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Svobodová M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	Dr. Pavlíček, F. Veverka, J. Klímt, L. Kovář, P. Viskot, JUDr. Novotná, Ing. M. Fučíková, L. Konvalina, M. Inderka
2009	120. let V. Waas			B. Čírtková	JUDr. Novák	V. Vomáčková	J. Strejček		M. Svobodová M. Křivánková M. Janoušková		MUDr. Pídrová	Dr. Pavlíček, F. Veverka, J. Klímt, L. Kovář, P. Viskot, JUDr. Novotná, Ing. M. Fučíková, L. Konvalina, M. Inderka

Oddíl všestrannosti:

1. Gymnastický oddíl.

Tento oddíl má žáky mladší a starší. V oddělení předškoláků se věnujeme obratnosti na žíněnce, učíme děti správnému držení těla, cvičíme na jednoduchých nářadích. Cvičíme hlavně obratnost. Starší žáci se již věnují sportovní gymnastice, atletice plavání...

2. Oddíl aerobiku.

Aerobik patří mezi sportovní odvětví, které podporuje aerobní aktivitu, vyžaduje při cvičení dostatečný přísun kyslíku, oddíl nabízí následující kategorie cvičení:

a/ **Body styling** - ten se zaměřuje na formování postavy a posilování ve stoje.

Power Joga - používá principy klasické jógy, vede ke koncentraci a uvolňování páteře a kloubů a ovlivňuje snížení napětí v organismu.

b/ **Basic Aerobic** - cvičí se se záměrem zahřátí těla, usiluje o dynamické protažení všech svalových skupin apod.

c/ **Body dance** - zabezpečuje dokonalé posilování celého těla, zapojuje všechny svalové skupiny.

d/ **Step aerobic** - cvičí pomocí náčiní - bedýnky. Zapojuje hlavně klouby kolenní a kyčelní.

Junior Studio

Je pro děti od 7 let a věnuje se taneční a pohybové přípravě, starší děti pak již cvičí dětský aerobic.

3. Oddíl rehabilitace ženy a muži

Úkolem rehabilitačního cvičení je předcházení bolestem v zádech, bolestech kloubů a posílení svalů a skeletu. Celá rehabilitační hodina je rozdělena na cvičení zaměřená na cviky k odstranění kontraktur, cviky k prevenci svalových blokády. Cviky jsou rozděleny na všechny etáže páteře. Dbá se i na relaxaci.

4. Cvičení na velkých míčích

Cílem cvičení je náprava těla zatíženého civilizačními chorobami.

Rozvíjíme vnímání rovnováhy, intenzivně posilujeme oslabené svaly, cvičíme uvolňování napětí, posilujeme relaxaci ducha i těla s hudebním doprovodem.

Turistický oddíl

Tento sport je otevřen všem věkovým skupinám. Ve spolupráci s Čs. svazem turistů se pořádají měsíční výšlapy s bohatým poznávacím programem. O významu turistiky pro zdraví není třeba se šfeji zmiňovat. Každá akce je vždy řádně oznámena, takže je vítán každý od 1-do sto let věku.

Věrná garda

Obdoba rehabilitačního cvičení, nácvik sletových skladeb, účast na veřejných cvičeních a sletech ČOS.

Sportovní oddíly:

Oddíl kulturistiky

V tomto oddílu sledujeme buď snižování nadváhy nebo zpevňování svalstva a získání více svalové hmoty. Při cvičení je nutno dodržovat správnou životosprávu, pitný režim a nesmíme zapomínat na ochranu svalů a kloubů.

Oddíl košíkové a volejbalu

Jmenované sporty jsou důležité nejen pro zvyšování fyzické zdatnosti, ale i pro výchovu k vzájemné kázní, touze po vítězství. Poněvadž jsou to sporty kolektivní, vychovávají ke vzájemné toleranci.

Oddíl florbalu

Jedná se o kolektivní sport zvýrazňující fyzickou zdatnost

Oddíl tenisu

Oddíl stolního tenisu

Jmenované sporty mají v našem městě velkou tradici. Oba tyto sporty jsou otevřeny hlavně mládeži, která musí vystřídat starší kádry.

Biketrial

Tato nová sportovní disciplína, při které jezdci zdolávají různé překážky aniž by se částí těla dotkli země, je velmi atraktivní pro mladé chlapce.

Šachy

oddíl mladých šachistů

Obsah

Úvodní slovo	1
Historické ohlédnutí - Sokolstvo v historii národa.....	2
Situace národa, města a Sokolstva při založení jednoty v roce 1889.....	4
Období po ustavující valné hromadě jednoty-školní tělocvična, období organizačního vývoje jednoty, přípravné období na stavbu sokolovny.	10
První sokolovna u sv. Jana	17
Třetí budova sokolovny	27
Činnost jednoty v letech 1932 - 1941	33
Obnovení Sokola po roce 1945.	43
Obnova Československé obce sokolské po listopadu 1989	49
Obnova Sokola v M. Budějovicích v roce 1991.	50
Žádost o navrácení majetkových práv.....	52
Investice, opravy, rekonstrukce, modernizace sokolovny a jejího vybavení v období 1991-2008.	53
ČLENOVÉ VÝBORU JEDNOTY 1991-2009	72
PROVOZOVANÉ ODDÍLY VŠESTRANNOSTI A SPORTŮ.....	73

VÝKUP agro
a.s.
MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

MODEL

Model Obaly CZ, a.s.

- 👁️ plyn
- 👁️ elektro
- 👁️ topení
- 👁️ voda

Budest s.r.o.

ISOBAST

VÝROBKY Z PĚNOVÝCH MATERIÁLŮ

 BAST

ZPRACOVÁNÍ PLECHU

Elman s.r.o.
elektro
VELKOOBCHOD

TRADIČNÍ MORAVSKÉ PEČIVO

PEKÁRNA

nám. ČSA 41, Mor. Budějovice

VYRÁBÍ A DODÁVÁ PRO VÁS NA TRH
ŠIROKÝ SORTIMENT PEKAŘSKÝCH A CUKRÁŘSKÝCH
VÝROBKŮ. CHLĚB JE VYRÁBĚN TRADIČNÍ **KVASOVOU**
METODOU BEZ JAKÝCHKOLIV ZLEPŠUJÍCÍCH PŘÍPRAVKŮ.

Ztrans
s.r.o.
Moravské Budějovice
www.ztranscz.cz

ŠTĚPANOVSÝ
a.s.

M. Budějovice

UHELNÁ PALIVA V+K

Hnědouhelné automatické kotle

tel.: 568 420 203
fax: 568 422 877
e-mail: uhelnapaliva@centrum.cz

Prodej a montáž automatických kotlů na tuhá paliva

Vendy
atelier

www.vendyatelier.cz

SPORT HOBBY
Profi Exclusiv

Chelčického 308
676 02 Moravské Budějovice
tel.: 568 421 848, FAX: 568 421 198
mobil: 603 582 078
E-mail: sporthobby@mbnet.cz
www.sporthobby-pohary.cz
prodejna: Tyršova 363

Vše pro vítěze

WSPK

Waldviertler Sparkasse von 1842

nám. ČSA 39
Moravské Budějovice

Pondělí - Pátek: 8:00-12:30 13:00-16:00
Tel.: 568 423 539 Fax: 568 423 542

Ekonomicko-organizační, účetní a daňová kancelář

Dipl. Ing. Miroslav Kabelka

Pražská 105
Moravské Budějovice
e-mail: miroslav.kabelka@volny.cz
Tel./fax: 568 420 425

Ferrum
s.r.o.

FERRUM s.r.o.
Chelčického 260
676 02 Mor. Budějovice
tel.: 568 404 011
fax: 568 404 044

prodej hutního materiálu
výkup kovošrotu
ekologická likvidace autovraků
prodej ND z autovraků
výroba schodnic a roštů
armování betonářské oceli

www.ferrum-mb.cz

Litobal[®] s.r.o.

**VÝROBA ZBOŽÍ Z PAPIRU A LEPENKY
VÝROBA PAPIROVÝCH SÁČKŮ**

Husova 482, Moravské Budějovice

I&C ENERGO
SKUPINA ČEZ

VÁŠ PARTNER NA TRHU S NEMOVITOSTMI

REALITY **DVOŘÁK**
REALITNÍ KANCELÁŘ

**PRODEJ, PRONÁJEM A SPRÁVA
NEMOVITOSTÍ, FINANCOVÁNÍ**

Karlovo nám. 26/20, Třebíč, tel.: 568 845 453
mobil: 723 057 388, e-mail: třebic@rkdvorak.cz
www.třebic-reality.cz

**Sokolovna u sv. Jana po dostavění 1903.
Foto: Ant. Haupt.**

Památník Tělocvičné jednoty Sokol

Vydal: TJ Sokol Moravské Budějovice, květen 2009, nákladem 300, 1 vydání.

Uspořádali: MUDr. M. Pidrová, V. Waas, JUDr. L. Novák

Použité fotografické materiály: Soukromé archivy

Čerpáno z archivních materiálů

Tisk: VENDY atelier Moravské Budějovice

1889

20 09